

ONTWAAK NOORDENWIND EN KOM GIJ ZUIDENWIND

ZES OEFENINGEN

Door

LOURENS DE JONG

OUDERLING GEREFORMEERDE GEMEENTE IN NEDERLAND

TE

VLAARDINGEN

INHOUD

Voorwoord

1. Overdenking over Hooglied 4 vers 16 en Hooglied 7 vers 13.

Een veelvuldig verzoek en een rijk antwoord.

Ontwaak, Noordenwind, en kom, gij Zuidenwind, doorwaai mijn hof, dat zijn specerijen uitvloeien. O, dat mijn Liefste tot Zijn hof kwame, en ate Zijne edele vruchten!

O, mijn Liefste, die heb ik voor U weggelegd.

2. Overdenking over 2 Koningen 4: 1-7.

Een moeder in Israël

1 Een vrouw nu uit de vrouwen van de zonen der profeten riep tot Elisa, zeggende: Uw knecht, mijn man, is gestorven, en gij weet, dat uw knecht den Heere was vrezende; nu is de schuldheer gekomen om mijn beide kinderen voor zich tot knechten te nemen.

2 En Elisa zeide tot haar: Wat zal ik u doen? Geef mij te kennen, wat gij in het huis hebt. En zij zeide: Uw dienstmaagd heeft niet met al in het huis dan een kruik met olie.

3. Overdenking over 2 Koningen 6 vers 1 tot 7.

Elisa met de zonen der profeten

1 En de kinderen der profeten zeiden tot Elisa: Zie nu, de plaats, waar wij wonen voor uw aangezicht, is voor ons te eng.

2 Laat ons toch tot aan de Jordaan gaan, en elk van daar een timmerhout halen, dat wij ons daar een plaats maken, om er te wonen. En hij zeide: Gaat heen. Enz.

4. Overdenking over Zacharia 13:1.

Een fontein ter reiniging voor Juda geopend.

Te dien dage zal er een fontein geopend zijn voor het huis Davids, en voor de inwoners van Jeruzalem, tegen de zonde en tegen de onreinheid.

5. Overdenking over Openbaring 7 vers 14b

De verheerlijkte staat van Gods volk in de hemel.

Dezen zijn het, die uit de grote verdrukking komen; en zij hebben hunne lange klederen gewassen en hebben hunne lange klederen wit gemaakt in het bloed des Lams.

6. Overdenking over Lukas 2:8-16

De herders in Bethlehem-Efratha

8 En er waren herders in diezelfde landstreek, zich houdende in het veld, en hielden de nachtwacht over hun kudde. Enz.

VOORWOORD

In de Voorzienigheid van Hem - Die boven alles te prijzen is - ontving ik de oefeningen van Lourens de Jong met het verzoek deze voor uitgave klaar te maken en van een voorwoord te voorzien. Maar zó, dat het eigene van de auteur behouden blijft.

Als we echter de inhoud doornemen, blijkt dat dit makkelijker beloofd dan uitgevoerd kan worden. Want De Jong was een man die in deze oefeningen bewijs levert dat hij door genade geoefend was in de bevinding naar Gods woord, door de leiding van de Heilige Geest.

De oefeningen spreken onder andere van:

- De droevige en rampzalige toestand van een onbekeerd zondaar. Zij worden op een liefdevolle manier als door een uitnodigende Evangeliestem toegeroepen: *wij bidden van Christus' wege, alsof God door ons bade: laat u met God verzoenen.*
- Ze spreken van het algemeen werk van Gods Geest. Het is een groot voorrecht als er nog indrukken van de Geest in iemand gevonden wordt. Dit werk wordt aangemoedigd. Maar tevens wordt er ernstig op gewezen dat het tekort is voor de eeuwigheid. En hoe gevaarlijk is het op deze grond te rusten, omdat het op een eeuwige teleurstelling eindigen zal.
- De oefeningen spreken van zaligmakende overtuigingen in mensen. Dezen worden niet bemoedigd met de uitspraak dat deze dingen voortkomen uit de wedergeboorte. De Jong volgt de leiding van de Geest. Er wordt gewezen op het groot belang om te vluchten en te haasten om huns levens wil en hun Rechter om genade te smeken. "Zodra die ziel uitgaat uit zichzelf, hetzij bewust of onbewust, dan gaat hij over in Christus door wedergeboorte, namelijk op zijn eerste geloofsdaad." (3^e Overdenking)
- De overtuigden en bekommerden worden onderricht hoe nodig het is om aan de wet te sterven, opdat Christus ons leven mag worden. En dat het niet alleen nodig is aan wettische werken te sterven, maar ook aan alle werkzaamheden, opdat geen werken van de mens maar Christus alleen als Zaligmaker gekend mag worden.
- Om kort te gaan, aan wie Christus Zich heeft geopenbaard, wordt onderricht dat de ontdekking van onze goddeloze natuur steeds dieper valt en de openbaringen van de Gezegende des Vaders ook steeds ruimer gekend worden. Zodat het leven van Jezus de dood van onze oude mens der zonde wordt en de dood van Jezus het zalige leven van de nieuwe mens. Er blijft geen bekeerd mens over, geen systematische bevinding biedt houvast, maar een arme zondaar die in de weg van Evangelische heiligmaking zichzelf veroordeeld en de Vader in Christus grootmaakt. Opdat de gelovige door diepe kruiswegen en afbraak een levendige hoop mag oefenen op de levendige God. Door deze wegen wordt een gelovige rijp gemaakt voor de eeuwige zaligheid. Opdat het verlangen steeds groter wordt, om te mogen zeggen: *Want wij hebben hier geen blijvende stad, maar zoeken de toekomende.*

In deze laatste gangen maakt de 'oefenaar' zo'n hoge vlucht, dat de schrijver van dit voorwoord ver achteraan moet komen. Dat neemt echter de vereniging niet weg maar

wordt de band gevoeld in het dierbare Hoofd Jezus Christus, als leden van één lichaam.

Onze 'oefenaar' geeft nog een goede les in de 3e Overdenking: *Maar Gods Woord heeft doorgaans drieërlei betekenis: een historische, een profetische en een geestelijke.* Deze uitleg treffen we ook aan bij 'de oude schrijvers', mannen uit de Nadere Reformatie, Puriteinse leraars, of de Schotse theologen. Maar dezen waren bovendien begaafd met de - onmisbare - kennis van Hebreeuws en Grieks zoals blijkt in hun doorwrochte preken. Zij verklaren de tekst eerst vanuit het verband, ontplooiën daarna de geestelijke leringen en passen ze dan toe op ieders toestand. Deze voortreffelijke methode is niet alleen duurzaam, maar ook bijzonder geschikt voor leesdienst. De Heilige Schrift op een bevindelijke wijze verklaard en de bevinding op schriftuurlijke wijze verwoord, zal de eeuwen trotseren, de Kerk stichten en de geschillen doen ophouden onder liefhebbers van de Heere, Zijn kerk en waarheid.

Het is mijn innerlijke wens dat de Koning van Zijn Kerk deze zaken door Zijn Heilige Geest aan Zijn volk en knechten wil leren en een ruime mate van Zijn Geest over ons wil uitstorten. Opdat de liefde, het hoofdkenmerk van Christus' kerk, weer opnieuw mag functioneren.

Bij deze gelegenheid wil ik al Gods kinderen - en in zekere zin alle lezers - ernstig oproepen om heilig geweld te doen aan de Troon der Genade of de Heere Zijn beloften wil vervullen om het vervallen Sion op te bouwen, Zijn volk geestelijke arbeid te geven om zaad te mogen voortbrengen, opdat vele kinderen in Sion geboren mogen worden. Psalm 102: 7 en 9:

*7 Gij zult opstaan, ons beschermen,
Over Sion U ontfermen,
Want de tijd, Uw stad voorspeld,
Aan haar leed ten perk gesteld,
Die zo lang gewenste dagen
Van Uw gunstrijk welbehagen,
Zijn, o God, in 't eind geboren.
Gij, Gij zult haar klacht verhoren.*

*9 Als voor 't oog der nageburen,
Gods ontferming Sions muren
Weer zal hebben opgebouwd,
En 't Zijn heerlijkheid aanschouwt;
Als Zijn goedheid op de klachten
Des verdrukten en verachten
Letten zal en 't onheil weren;
Dan zal elk Hem juichend eren.*

De Heere zegene dit handvol koren, gestrooid door een eenvoudig man, die nu spreekt nadat hij gestorven is, aan zijn arm nageslacht en aan de lezers, tot eeuwige zaligheid om Zijn onveranderlijk trouwverbond, is mijn hartelijke wens en bede.

Middelburg, 10 februari 2005.

W. Westerbeke

1. Een veelvuldig verzoek en een rijk antwoord.

Overdenking over Hooglied 4 vers 16 en Hooglied 7 vers 13

Lezen: Hooglied 4

Zingen: Psalm 66 vers 2

Psalm 27:3

Psalm 65:7

Psalm 72:8

Zingen Psalm 66 vers 2.

*Al 't aardrijk smEEK' U, neergebogen;
 Het heff' de schoonste psalmen aan;
 Gezangen, die Uw naam verhogen,
 De glorie van Uw wonderdaân.
 Komt, allen, ziet Gods wijze wegen;
 Wat is Zijn werking hoog geducht,
 Hetzij Hij 't mensdom met Zijn zegen
 Bezoekt, of met Zijn strenge tucht!*

Geliefden.

Als de psalmist hier bezingt: '*Al 't aardrijk smEEK U neergebogen*'; dan zult u met mij bemerken dat hier niet letterlijk de aarde als aarde op zichzelf bedoeld wordt, omdat de aarde op zichzelf genomen niet smeken kan. Want al is het dat er een sprake uitgaat van de aarde of een roepen, zoals bij grote droogte dat zij openscheurt en als 't ware tot God roept om regen, zo is het nochtans zinnebeeldig. Maar door dit zinnebeeldige moeten wij tot de zaak die bedoeld wordt opgeleid worden. En dan bedoelt de psalmist met '*Al 't aardrijk*', al het levend gemaakte volk van God.

Want in de eerste plaats zijn zij verspreid over de gehele aarde en verder is een ieder in het bijzonder een aarde; en ten derde betekent Adam *aarde*. En zo zijn wij allen kinderen van Adam ons verbondshoofd. En deze werd tot een levende ziel, door de inblazing des Almachtigen. Deze zonen van Adam, die een dorre aarde zijn geworden door de zondeval in hem maar door Christus, als de Tweede Adam weer gemaakt kunnen worden tot een vruchtbare aarde, en als zodanig tot Hem gevoerd zullen worden met smeking en gewezen.

Ja, al dit aardrijk wordt hier met name genoemd *om de schoonste psalmen aan te heffen en gezangen te zingen, die Zijn naam verhogen en de glorie van Zijn wonderdaân*.

Daarom: *Komt, allen, ziet Gods wijze wegen*. Namelijk die allen, welke uit het geloof van Jezus zijn, worden opgewekt tot zien, daar zij een oog des geloofs hebben ontvangen om te zien op Hem, Wiens Naam een uitgestorte olie is.

Daarom: *Komt allen, ziet hoe hoog Hij is geducht, in Zijn wegen en in Zijn werking als Hij het mensdom bezoekt met Zijn strenge tucht*. Als gebruikende een roede tot ternederwerping van al het onze, dat zich tegen Hem verheft. "En alle kastijding, als die tegenwoordig is, schijnt geen zaak van vreugde, maar van droefheid te zijn; doch

daarna geeft zij van zich een vreedzame vrucht der gerechtigheid dengenen, die door dezelve geoefend zijn." Zodat het met recht wordt een strenge tucht met een zegen.

Dit wensen wij in onze tekstwoorden nog nader te onderzoeken. Maar eer we daartoe overgaan, vragen wij de Heere om Zijn zegen.

Zingen: Psalm 27 vers 3.

*Och, mocht ik, in die heilige gebouwen,
De vrije gunst, die eeuwig Hem bewoog,
Zijn lieflijkheid en schonen dienst aanschouwen!
Hier weidt mijn ziel met een verwond'rend oog!
Want God zal mij, opdat Hij mij beschutt',
In ramp en nood versteken in Zijn hut;
Mij bergen in 't verborgen van Zijn tent,
En op een rots verhogen uit d'ellend'.*

Tekst: Hooglied 4 vers 16 en het laatste gedeelte van Hooglied 7 vers 13, waar Gods woord aldus luidt:

"Ontwaak, Noordenwind, en kom, gij Zuidenwind, doorwaai mijn hof, dat zijn specerijen uitvloeien. O, dat mijn Liefste tot Zijn hof kwame, en ate Zijn edele vruchten!"

"O, mijn Liefste, die heb ik voor U weggelegd."

Hoofdgedachte: **Een veelvuldig verzoek en een rijk antwoord.**

We letten dan:

- I. op een verzoek om de Noordenwind;
- II. op een verzoek om de Zuidenwind;
- III. op een verzoek om doorwaaiing van de hof;
- IV. op een verzoek dat haar Liefste tot Zijn hof kwame, en ate Zijn edele vruchten;
- V. op het antwoord: "O, mijn Liefste, die heb ik voor U weggelegd."

I. Ten eerste zouden wij letten op een verzoek om de Noordenwind.

Het Hooglied van Salomo betekent ook wel: *Lied der Liederen*. Dus met andere woorden gezegd: een uitmuntend lied. Dit lied bepaalt ons bij een Bruidegom en een bruid, die door een oprechte liefde van ondertrouw aan elkander verbonden zijn. Het is een beeld van Salomo's huwelijk met de dochter van de koning van Egypte, die sprekende ingevoerd wordt in de 45ste Psalm, waar wij lezen: "Hoor, o dochter, en zie, en neig uw oor; en vergeet uw volk en uws vaders huis. Zo zal de Koning lust hebben aan uw schoonheid." Dit wordt als een bijzonderheid gemeld, dat Salomo trouwde met een heidin, die zich niet beroemen kon dat zij bij Israël behoorde. O, met recht mocht zij wel zeggen: *Vanwaar kent gij mij, daar ik een vreemde ben?*

Maar het zou geen Lied der Liederen zijn, als dit lied ons alleen maar bepaalde bij Salomo's natuurlijk huwelijk. Want dit lied is niet alleen ván Salomo; het is ook vóór Salomo. En dan is het met recht: *méér dan Salomo is hier*, namelijk de Heere Jezus Christus, met Zijn duur gekochte bruidskerk. Doch genoeg ter inleiding.

Wij slaan een blik op de bruid en welk verzoek dat zij doet. Dan smeekt zij: "Ontwaak Noordenwind." De noordenwind, dit weten we uit de natuur, is een hoge, koude en

schrale wind, die schier alles verdroogt, die de aarde doet scheuren en het water bevriest. Ja, het wordt zelfs *een barre wind* genoemd. En indien God ons deze wind niet met mate gaf, och wie zal dan bestaan voor Zijn koude? Maar, hoe koud en huiverwekkend hij ook is, zo is hij toch zo alleszins nuttig. Immers, met deze wind bevriest de grond en wordt alles wat schadelijk is gedood. En is eerst de grond zeer hard, als de zuidenwind komt met zijn vocht, wordt de aarde daardoor vruchtbaarder. En *dewijl de bruid de nuttigheid en noodzakelijkheid van dit alles inziet roept zij: Ontwaak, Noordenwind!* Zij is immers al zoveel bezig geweest om het zelf te doen met haar werken, om alzo de wet te volbrengen; door lezen en bidden en kerkgaan. "Deze is degene die het Woord hoort en dat terstond met vreugde ontvangt; doch hij heeft geen wortel in zichzelf." En dan ziet de ziel dat dit alles te kort is voor de eeuwigheid. Want wij weten dat de wet geestelijk is; dat hij gaat over gedachten, woorden en werken en dat hij eist een volkomen gehoorzaamheid. Dan ontdekt deze zwarte bruid haar grote schuld voor God en dat zij uit zichzelf geen penning heeft om te betalen. Dit is voor haar een noordenwind.

En toch roept zij om die noordenwind, omdat zij ziet dat niemand in of uit zichzelf zondaar voor God zal worden. Dat Gods Geest er Zelf aan te pas moet komen, om haar en de wereld te overtuigen van zonde, en van gerechtigheid, en van oordeel.

'Ontwaak dan, Noordenwind, en geef mij de allerlaagste plaats'. Om te leren vragen of er nog een weg is om deze welverdiende straf, voor de overtreding van alle geboden Gods, te ontgaan en weer tot genade te mogen komen. Want deze wet is bovendien ingekomen, als een Noordenwind, om een tuchtmeester te zijn tot Christus. Zodat zij uitgaat buiten de legerplaats; want buiten de legerplaats is buiten recht. O, dan krijgt de ziel het recht Gods hartelijk lief. O, dan moet zij toestemmen, als Hij haar zou laten liggen in die jammerstaat. Welk een Noordenwind door de kennis der ellende! Maar ook hoe nuttig is deze noordenwind van Gods loutering, in deze onvruchtbare hof.

II. Maar kom ook gij Zuidenwind, en doorwaai deze mijn hof.

Want niet alleen de Noordenwind in de kennis der ellende, maar ook de Zuidenwind van verlossing en dankbaarheid, moet deze hof doorwaaien. Uit de werken der wet zal geen vlees gerechtvaardigd worden. Nee, de bruid weet door onderwijzing des Geestes, dat de Zuidenwind ook noodzakelijk is. De nood is haar opgelegd om te begeren de Noordenwind als een Geest des oordeels, maar ook de Zuidenwind als zijnde de goedertierenheden des Heeren. Als een zachte, warme wind om de aarde te verwarmen en vruchtbaar te maken. Maar ook met Zijn liefde te vervullen het hart dat hijgt naar de waterstromen. Of zoals de dichter zingt bij de Noordenwind.

*"O, mijn ziel wat buigt g' u neder,
Waartoe zijt g' in mij ontrust."*

Maar als de Zuidenwind komt mag zij zingen:

*"Voedt het oud vertrouwen weder.
Zoekt in 's Hoogsten lof uw lust."*

En ook:

*"Dan wordt genâ van waarheid blij ontmoet;
De vrede met een kus van 't recht gegroet;
Dan spruit de trouw uit d' aarde blij omhoog;
Gerechtigheid ziet neer van 's hemels boog."*

En o, wat wordt dan de aarde vruchtbaar wanneer de trouw uit de aarde voortspruit! Wanneer deze zoele Zuidenwind des Heiligen Geestes, de Heere Jezus Christus dierbaar komt te maken. Wanneer hij tot de ziel komt te spreken: "Ik ben de Weg, de Waarheid en het Leven." Dan wordt de zondaar vermaand het leven en de zaligheid

buiten zichzelf te zoeken. Dan horen we de Bruidegom roepen: "O zuster, o bruid, bij Mij van de Libanon af!" Of zoals bij Zacheüs: "Kom af; want Ik moet heden in uw huis blijven." Ja, dan worden de ogen geopend, om te zien op deze enige Naam, die er onder de hemel is gegeven tot zaligheid. Zodat dan voor het oog des geloofs ontsloten wordt, dat de rol des boeks met Zijn naam is vervuld. Want dan is Hij de Weg én de Deur van de stal der schapen. Dan is Hij een Rots, Wiens werk volkomen is. Dan is Hij het Altaar dat de gave heiligt. Ja, waar zouden wij beginnen of waar zouden wij eindigen om de volheid, die er is in Christus Jezus in woorden uit te drukken. Immers, Zijn uitgangen zijn vanouds, van de dagen der eeuwigheid. Kortom, of Hij is voor ons geen volkomen Zaligmaker, of wij moeten alles in Hem vinden wat tot onze eeuwige zaligheid van node is. Is het wonder als we kennis mochten krijgen aan de werking van de Noordenwind, dat we ook in onze ziel de Zuidenwind van Gods goedheid bij aan- of voortgang mochten ondervinden?

III. *De bede wordt gehoord: o, Geest des Heeren doorwaai mijn hof.*

Hier wensen we in de derde plaats bij stil te staan. We kunnen bemerken dat de bruid hier uitroept: "Al wat aan Hem is, is gans begeerlijk". Om alzo in de nabijheid van de Bruidegom te mogen verkeren. Alsook anderzijds dat de Bruidegom nu veel voortreffelijkheid in de bruid ziet, nadat zij zowel door de Noorden- als de Zuidenwind des Geestes gereinigd is, in de vernieuwing des harten. Dan gaat in vervulling: "Uw volk zal zeer gewillig zijn op de dag Uwer heirkraft." Ja, door dit verrukkelijk gezicht zijn zij zo ingenomen en zijn ze het zo hartelijk eens met het plan der zaligheid, dat zij zo gaarne bij Hem willen vertoeven. Er wordt dan ook gevraagd: *Meester, waar woont gij?* En Hij antwoordt: *Kom en zie. En zij bleven dien dag bij Hem.* De bruid zegt hier: *Gij zijt de Christus, de Zoon des levenden Gods.*

IV *Op een verzoek dat haar Liefste tot Zijn hof kwame, en ate Zijn edele vruchten;*

"Kom zoele wind, doorwaai mijn hof, dat zijn specerijen uitvloeien." Hieruit kunt ge bemerken wat een zuivere begeerte de bruid heeft. Ze zoekt geen vruchten uit zichzelf, maar specerijen voortgebracht door het werk van de Heilige Geest. Wanneer de vrouwen naar het graf gaan om Jezus te balsemen, hadden zijzelf ook daartoe specerijen bereid. Op zichzelf is hen dit niet kwalijk te nemen, maar toch kwamen zij met hun specerijen te laat, want de Christus was reeds opgestaan! En voor ál de specerijen van onze eigen werken zal stank opgaan, maar Gods Geest zal vruchten en specerijen voortbrengen van geloof en bekering. Daarom is de bede 'doorwaai mijn hof, dat zijn specerijen uitvloeien' op zijn plaats en op zijn tijd, de tijd des welbehagens.

*'t Heilgeheim wordt aan Zijn vrinden
naar Zijn vreeverbond getoond.*

Als dan ook de Zuidenwind deze hof gaat doorwaaien, dan zegt de Bruidegom: *Mijn Naam is een olie, die uitgestort wordt en daarom hebben Mij de maagden lief.* Deze olie en de uitstorting daarvan vinden we in het Oude Testament als de Hogepriester gezalfd werd. Dan werd hij met olie overgoten, welke zijn baard en klederzoom doortrok. De Bruidegom heeft Zijn bruid gekocht door de weg van lijden en sterven. O, zie Hem worstelen om de wijngaard in Gethsémané. Hij begon droevig en zeer beangst te worden en Zijn zweet werd gelijk grote druppelen bloed, die op de aarde afliepen. Omdat het aardrijk vervloekt was om onzentwil. Zie Hem aan het kruis, waar Hij uitriep: *"Mij dorst"*. O, een edikteug is zelfs een gunstbewijs.

O, dat mijn Liefste tot Zijn hof kwame, en ate zijn edele vruchten! Wat moet dan schaamte ons aangezicht bedekken, dat wij door onze zonden deze vruchten des doods voor Christus bereid hebben. En nochtans zegt Hij: O, Mijn liefste, nog kan Ik niet tot Mijn hof komen, want Mijn tijd is nog niet vervuld. Want Ik moet voor voldoening zorgen. Daarom, als Hij Maria ontmoet, na Zijn opstanding, zegt Hij: "Raak Mij niet aan, want Ik ben nog niet opgevaren tot Mijn Vader".

V. En zo komen we dan tot ons laatste punt: O mijn Liefste, die heb ik voor U weggelegd.

"O, hoe groot is het goed dat Gij weggelegd hebt voor degenen die U vrezen!" En iets wat weggelegd is voor ons, daar kunnen wij verlangend naar uitzien. Evenwel hebben we het nog niet in ons bezit. Zo zijn we dan ook in hope zalig geworden, want de erfenis is bewaard voor de eeuwigheid. Want het is hier een strijdende kerk, waarin de bruid moet strijden om in te gaan door de enge poort. Want de weg is nauw en de poort is eng, die ten leven leidt. Niet dat zij nauw is in God, maar in onszelf, omdat wij geen ogenblik in onszelf kunnen staande blijven. Want in ons is geen kracht om deze weg des heils te bewandelen en staande te blijven in de strijd tegen de zonden. En ook wij moeten door lijden geheiligd worden, dewijl de Heere ons een exempel heeft nagelaten, opdat wij in Zijn voetstappen zouden wandelen. Zodat bij vernieuwing steeds nodig is: *"Ontwaak, Noordenwind, en kom, gij Zuidenwind, doorwaai mijn hof."*

Zo moet de Heere weer plaats maken voor Zichzelf als het stil geworden is in de ziel. Als hij met koning David stilgezet mag worden, om te wachten 'op een gang in de toppen der moerbeziënbomen'. 'Want wie van u kan met bezorgd te zijn, één el tot zijn lengte toedoen?' En hoewel wij geroepen worden om onszelfs zaligheid te werken met vreze en beven, zo is het nochtans God, Die in u werkt, beide het willen en het werken naar Zijn welbehagen. Zodat het met recht is: *Al wat Gij wrocht, zal juichen tot Uw eer.*

Zo is het een vallen en opstaan en blijft het een arm en een ellendig volk, dat op de Naam Zijner goedheid blijft hopen. 'En indien wij hopen hetgeen wij niet zien, zo verwachten wij het met lijdzaamheid.' En zo zegt dan de Bruidegom: *Ik ga heen om u plaats te bereiden, en zo wanneer Ik heengegaan zal zijn, zo zal Ik u allen tot Mij trekken, opdat gij ook zijn moogt waar Ik ben.* Zo wacht de Landman de kostelijke vrucht des lands, totdat het de vroege en spade regen zal hebben ontvangen. En dán zal gezien worden wat Hij heeft weggelegd.

Psalm 65 vers 7.

*De Godsrivier doet G' overvloeien,
En op 't bereide land
Het nuttig koren welig groeien.
Uw Goddelijke hand
Maakt d' opgeploegde voren dronken,
Tot uit de weke kluit,
Waar 't dropp'lend nat is ingezonken,
Gezegend voedsel spruit.*

Toepassing.

Zo hebben wij dan gezien welk een reine, zuivere begeerte de bruid heeft en wat voor een liefhebbende Bruidegom de Heere Jezus is voor haar.

Nu komt voor ieder de vraag: In hoever hebben wij kennis aan deze zaken? Hebben wij al bij aanvang ons leven en onze zaligheid buiten onszelf leren zoeken? Of bent u nog voldaan met uw godsdienstplichten, is dit enkel de grond voor uw zaligheid? O, laat mij u dan waarschuwen dat ge op een zeer gevaarlijke weg zijt. Want al is het dat wij de godsdienstplichten niet mogen verachten, evenwel als wij er op gaan rusten als grond voor de eeuwigheid, o, dan is het bed te kort en het deksel te smal, en zullen wij ons niet kunnen dekken met onze werken. O, dat gij dan in deze uw dag nog bekennen moogt, wat tot uw vrede is dienende. En het de bruid nog mocht leren nazeggen: *Ontwaak Noordenwind, en kom, gij Zuidenwind, doorwaai ook mijn hof, opdat zijn specerijen uitvloeien mogen.* O, gaat dan uit buiten de legerplaats, en beken 'dat gij zonder Christus zijt en vervreemd van de verbonden der belofte, geen hoop hebbende en zonder God in de wereld'. O, zoek dan de Heere nog terwijl Hij te vinden is; want er zal na deze tijd geen tijd meer zijn. Vraag dan de Heere of Hij u ook wil aannemen als een vreemde, opdat ook u bij Israël mocht worden ingelijfd. Om de schoonheid te mogen zien van Koning Jezus. Dan zou van u ook kunnen gezegd worden: *Deze en die is aldaar geboren.*

En gij wereldling, die u zelfs de moeite nog niet neemt godsdienstplichten waar te nemen, die daar maar leeft naar het goeddunken van uw eigen hart. Wat zullen wij tot u zeggen? Hebt u nu waarlijk vrede in uw afkerigheid? Wees eens oprecht. Waarom gaat u van de ene gemakelijkheid naar de andere, en moet er altijd weer wat nieuws op het doek gebracht worden? Is het niet omdat uw ledigheid maar geen voldoening kan vinden? Ja, de goddelozen hebben geen vrede maar zijn als een voortgedreven zee, die niet stilstaat; en zegt: *geef! Geef!* Totdat straks de dood komt, en wie weet hoe spoedig, om dan zo voor God te verschijnen, Die te heilig is dat Hij de zonde zou kunnen aanschouwen! Dan zult u niet één op duizend kunnen antwoorden, en zult u verwezen worden naar die poel, die brandt van vuur en sulfer. O, daar zal nooit rust wezen, maar gij zult u altijd hebben te beklagen, dat u al de raadgevingen in de wind hebt geslagen. O, hoe zult u het dan bejammeren geen gehoor gegeven te hebben aan de roepstemmen tot bekering. Dan zal het altoos klinken: *te laat!* Kiest dan wie gij dienen zult. Is Baäl God, dient hem; en is de Heere God, dient Hem dan! Want twee heren kunt gij niet dienen. 'Maar weet, dat God om al deze dingen u zal doen komen voor het gericht'.

En gij, volk des Heeren, die geen vreemdeling zijt van deze zaken. Die weet wat het is om als een arme smekeling te begeren de Noorden- en Zuidenwind, en die bij aanvang een antwoord hebt ontvangen van de bereidheid, die er is in Christus Jezus. Dat u maar veel verwaardigd mocht worden, om bij de voortduur in te roepen de Noorden- en Zuidenwind. Om af te zien van onszelf en van ieder mens, wiens adem in zijn neus is. Maar dat de beloften al meer in vervulling mochten gaan: *Die zal het uit het Mijne nemen en u verkondigen.* Namelijk die lieve Geest der waarheid, om u in al de waarheid te leiden, welke in Christus is. Dat er dan een opwassen moge zijn in Zijn kennis, waarmede Hij velen rechtvaardig zal maken, onze zonden achter Zijn rug werpende in een zee van eeuwige vergetelheid.

Dat dit alles dan moge gepaard gaan met een dagelijks afsterven van de zonden, die tegen onze wil in ons overgebleven zijn. Om meer en meer op te staan in het nieuwe leven, jagende naar de prijs der roeping Gods, die van Boven is. Om met een voornemen des harten bij de Heere te blijven. Dat onze wandel dan in de hemel zijn

moge, waar Christus is, om zo door 's Heeren Noorden- en Zuidenwind, dat is door de Heilige Geest, geleid te worden in die Hof, waar Christus zal zijn Alles en in allen. Amen.

Psalm 72 vers 8.

*"Zo moet de Koning eeuwig leven!"
Bidt elk met diep ontzag;
Men zal Hem 't goud van Scheba geven;
Hem zee'nen, dag bij dag.
Is op het land een handvol koren,
Gekoesterd door de zon;
't Zal op 't gebergt' geruis doen horen,
Gelijk de Libanon.*

Overdenking over 2 Koningen 4: 1-7

Een moeder in Israël

Lezen: 2 Koningen 4: 1-7

Zingen: Psalm 68 vers 3

Psalm 22:12-13

Psalm 33:11

Zingen Psalm 68 vers 3

*Springt op van vreugd, verheft Zijn lof,
Die, daar Hij woont in 't hemelhof,
Een Vader is der wezen;
Die weduwen haar recht verschaft,
Die streng haar onderdrukkers straft,
En voor Zijn wraak doet vrezen;
Een God, die zet, uit mensenmin,
D' onvrucht'b'ren in een huisgezin;
En, om Zijn macht te tonen,
Gevang'nen uit de boeien redt;
Maar die verlaters van Zijn wet
Doet in het dorre wonen.*

Geliefden.

We lezen zo in Psalm 37 vers 25: "Ik ben jong geweest, ook ben ik oud geworden, maar heb niet gezien den rechtvaardige verlaten, noch zijn zaad zoekende brood."

Wat is dit een heerlijke belofte, die hier vermeld wordt. Het is een belofte niet alleen voor Gods volk, maar ook voor hun zaad. En al is het waar dat het doorgaans niet vele rijken en niet vele edelen zijn, toch is het wakende oog des Heeren bijzonder op Zijn volk en op hun kinderen. Hoe dikwijls is dit niet uitgekomen in het leven.

Ik heb het zelf bij eigen ondervinding gezien, dat een kind des Heeren stierf op 51-jarige leeftijd, nalatende een weduwe met 10 kinderen, waarvan de oudste 17 jaar was. En een elk zei: *wat moet hier van terecht komen?* En nu is het 23 jaren geleden dat hij de eeuwige rust inging. Nu zijn al die kinderen groot geworden en ze hebben allen best hun brood en in moeders huis zijn de weldaden altijd over de tafel gevloeid. We zouden dit voorbeeld met vele anderen kunnen aanvullen. Maar genoeg daarvan, Gods Woord is ook rijk aan zulke zaken. En bij zulk een wondervolle geschiedenis wensen wij nog wat nader stil te staan.

De woorden van de tekst vinden wij in 2 Koningen 4 vanaf het 1ste tot en met het 7de vers:

1 Een vrouw nu uit de vrouwen van de zonen der profeten riep tot Elisa, zeggende: Uw knecht, mijn man, is gestorven, en gij weet, dat uw knecht den Heere was

vrezende; nu is de schuldhoeer gekomen om mijn beide kinderen voor zich tot knechten te nemen.

2 En Elisa zeide tot haar: Wat zal ik u doen? Geef mij te kennen, wat gij in het huis hebt. En zij zeide: Uw dienstmaagd heeft niet met al in het huis dan een kruik met olie.

3 Toen zeide hij: Ga, eis voor u vaten van buiten, van al uw naburen ledige vaten; maak er niet weinig te hebben.

4 Kom dan in en sluit de deur voor u en voor uwe zonen toe; daarna giet in al die vaten en zet weg, dat vol is.

5 Zo ging zij van hem en sloot de deur voor zich en voor haar zonen toe; die brachten haar de vaten toe en zij goot in.

6 En het geschiedde als die vaten vol waren, dat zij tot haar zoon zeide: Breng mij nog een vat aan; maar hij zeide tot haar: Er is geen vat meer. En de olie stond stil.

7 Toen kwam zij en gaf het de man Gods te kennen; en hij zeide: Ga heen, verkoop de olie en betaal uw schuldhoeer; gij dan met uw zonen, leef bij het overige.

Daar plaatsen we boven als hoofdgedachte: **Een moeder in Israël**, en letten dan:

- I. op een verlegen zaak;
- II. op een bemoedigend onderwijs;
- III. op een heilzame vrucht.

I. Een verlegen zaak

Een vrouw nu uit de vrouwen van de zonen der profeten riep tot Elisa: *Uw knecht, mijn man is gestorven. En gij weet, zegt ze, dat uw knecht den Heere was vrezende.* Uit deze aanspraak kunnen we bemerken, hoe hoog dat deze vrouw tot Elisa opzag. Alhoewel ook haar man een profetenzoon was, zo zegt ze toch dat hij zijn knecht was. Elisa was een extra-ordinaire geroepen profeet, niet langs een profetenschool, zoals haar man, maar onmiddellijk door de Heere Zelf. Hij deed veel wonderen in Israël en hoewel hij geen rijk man was, evenwel verwacht zij van hem hulp. Immers hij is een man Gods, daarom wendt zij zich tot hem in haar verlegenheid.

Deze vrouw is al spoedig weduwe geworden en bij het sterven van haar man was zij in schulden geraakt. Nu was de schuldhoeer gekomen om haar beide kinderen voor zich tot knechten te nemen. Dit was volgens de wet geoorloofd. Exodus 21 vers 2: "Als gij een Hebreeuwse knecht kopen zult, die zal zes jaren dienen; maar in het zevende zal hij voor vrij uitgaan, om niet."

De profeet is direct vol belangstelling. Hij zegt: *Wat zal ik u doen; wat hebt gij in huis?* Nu, dat was niet veel, ze zegt: *Niet met al dan een kruik met olie.* Maar dit is voor Elisa genoeg om een wonder te doen. Hij zegt: *Eis voor u ledige vaten van buiten, van al uw naburen. Sluit dan de deur voor u en uw zonen toe, en giet in al die vaten en zet weg dat vol is.* Het is een rechte dochter Abrahams. Zij heeft door ongeloof niet getwijfeld. Ze heeft terstond de daad bij het woord gevoegd en haar zonen bevel gegeven om ledige vaten te halen bij de naburen. Dan heeft ze haar deur gesloten en in al de vaten wat van haar kruik gedaan. En, o wonder, de olie bleef vloeien totdat al de vaten vol waren. Terstond gaat zij weer tot de profeet en vertelt hem haar wedervaren.

Hij zegt: *Verkoop de olie en betaal uw schuldhoeer en gij met uwe zonen, leef bij het overige.* Voorwaar, dat is een groot wonder wat hier geschied is en deze vrouw was ten minste voor die tijd geholpen. En daarmee zouden wij dan deze geschiedenis beëindigen, was het niet dat Gods woord ons leert 'dat alle dingen tot onze lering zijn geschreven, opdat wij door uitlegging der Schriften zouden vertroost worden'.

Laten we dan nog wat trachten stil te staan bij de geestelijke strekking van deze historie. Letten we dan op een verlegen zaak.

En zo luidt de tekst: *een vrouw uit de vrouwen riep tot Elisa: Uw knecht, mijn man, is gestorven.* Het is het beeld van de Kerk Gods, zoals zij ligt verklaard in het woord. Openbaring 12: 1. Zij wordt genoemd: *De vrouw des Lams.* Het Hooglied noemt haar: *Een enige is Mijn duive, Mijn volmaakte.* Zij roept in haar nood tot Elisa, maar de Bruid roept tot Christus. Zo is dan Elisa een type van Hem. Dit roepen van de vrouw verraad dat zij een levendgemaakte ziel is; bewijst dat zij de profeet kent en zichzelf aan hem toevertrouwd. Zoals het ware geloof bestaat in: *kennis, toestemmen en vertrouwen.* Langs deze weg behaagt het God Zijn Zoon in ons te openbaren.

Dan zegt zij, *dat haar man is gestorven en dat hij, zijn knecht, de Heere was vrezende.* Het is het beeld van een levend gemaakte ziel, die belijdt dat zij met een andere man getrouwd is geweest. Namelijk: de Wet, zoals hij aan Adam is gegeven: *Doet dat en gij zult leven.* Zo zijn alle mensen gevallen in Adam, maar God blijft van de mens eisen, krachtens het werkverbond, dat Hij met Adam en dientengevolge met alle mensen heeft opgericht. En zolang nu een mens het nog kan stellen buiten Christus, en hij nog leven kan bij de wet en nog probeert zichzelf voor God aangenaam te maken, is de eerste man niet gestorven en ligt hij onder de vloek. 'Want uit de werken der wet zal geen vlees gerechtvaardigd worden voor God'.

En nu zegt de vrouw: *Uw knecht, mijn man, die de Heere was vrezende is gestorven.* Zie dat is een paradox. Maar weet dat Paulus leert dat de wet heilig en goed is. Het is Gods knecht; die wet is zo heilig als Godzelf. En al is het dat die wet voor haar is gestorven, omdat zij eens anderen mans geworden is, namelijk Christus. Zo is nochtans de wet als wet niet gestorven. Romeinen 7:1 - 5. *"Weet gij niet, broeders (want ik spreek tot degenen die de wet verstaan), dat de wet heerst over de mens, zo langen tijd als hij leeft? Want een vrouw die onder de man staat, is aan de levenden man verbonden door de wet; maar indien de man gestorven is, zo is zij vrijgemaakt van de wet des mans. Zo dan, mijn broeders, gij zijt ook der wet gedood door het lichaam van Christus, opdat gij zoudt worden eens Anderen, namelijk Desgenen, Die van de doden opgewekt is, opdat wij Gode vruchten dragen zouden."*

Maar Christus draagt die heilige wet, die God den sterveling zet, in het midden Zijns ingewands. Psalm 40.

Deze vrouw heeft een genaderecht ontvangen om met al haar noden en behoeften zich tot Christus te wenden. Zij is getrokken door God de Vader, met koorden der liefde. En zo mogen zij tot Hem *komen, want niemand kan tot Hem komen tenzij de Vader hem trekke.* En, zegt Jezus: *Die tot mij komt zal Ik geenszins uitwerpen.* Deze vrouw heeft Christus leren kennen bij aanvang als de voornaamste Vriend; als de Weg, de Waarheid en het Leven. De discipelen vraagden: *Meester waar woont Gij?* Hij zeide: *Komt en ziet.* En zij zagen waar Hij woonde, namelijk in hun hart. 'En zij bleven die dag bij Hem'.

De vrouw haar schuld is voor het heilig oog des Heeren bedekt. Op die heerlijke lentedag toen de Bruidegom geopenbaard is en tot haar overkwam om met haar te blijven. O, heerlijke dag der vreugde des harten!

Maar nu een verschrikkelijke ontdekking: *nu is de schuldheer gekomen, om mijn beide kinderen voor zich tot knechten te nemen.* Een goede moeder in Israël heeft altijd twee borsten, namelijk Wet en Evangelie. Hooglied 4 vers 5: "Uw twee borsten zijn gelijk twee welpen, tweelingen van een ree, die onder de leliën weiden."

Zo had Izak twee zonen. De oudste, die volgens de wet zijn recht deed gelden op zijn eerstgeboorte. En Jacob, die met de zegen werd beweldadigd door het Evangelie.

Ook lezen wij in de gelijkenis van de verloren zoon; de oudste zoon zegt: *Ik heb nooit uw gebod overtreden*, namelijk de wet. En de jongste zoon heeft alles er door gebracht en gij hebt hem het gemeste kalf geslacht. Maar de vader zegt: *Kind, al het Mijne is het uwe; doch deze uw broeder was dood, maar is weder levend geworden, hij was verloren en hij is gevonden*; door het Evangelie.

Maar, zo hoor ik u vragen: *hoe zit dit nu? Eerst hebt u gezegd, dat de Wet de eerste man was, die gestorven is en nu zegt ge dat de wet aanwezig is; hoe heb ik het nu?* Maar schort uw oordeel wat op, want de wet is hier niet om de mens het leven te geven zoals bij Adam: *Doe dat en gij zult leven!* Want die man is voor de vrouw gestorven. Maar wat zegt de Schrift in Romeinen 5: 20. "Maar de wet is bovendien ingekomen, opdat de misdaad te meerder worde; en waar de zonde meerder geworden is, daar is de genade veel meer overvloedig geweest."

Zo vraagt de onderwijzer: *Waaruit kent gij uw ellendigheid?*

Antwoord: *Uit de wet Gods*. Hier is de wet een tuchtmeester tot Christus. Het einde der wet is Christus een iegelijk die gelooft.

Maar dit kan de vrouw zo niet uit elkander houden. Het gaat haar zo vreemd: minder zonde doen en groter zondaar worden. Het gericht gaat zich al meer spannen. De schuldheer komt om zijn recht en zij heeft geen kwadrantpenning om te betalen. Het heeft zeker al een lange tijd geduurd eer dat Elisa voorbij kwam. Het staat er niet bij, maar de gewone weg is het, dat Gods volk lang moet wachten op een Godsontmoeting. Psalm 40: "Ik heb de Heere lang verwacht; en Hij heeft Zich tot mij geneigd."

Zodra zij dan ook de profeet in het oog krijgt stort zij haar ganse hart voor hem uit. Zij is gelijk aan Rebekka die zeide: *Hoe ben ik alzo gestel?* Zij kon het als 't ware geen naam geven. Immers deze twee stieten tegen elkander, en daar was gezegd: *De meerdere zal de mindere dienen*. En zo is het ook geschied, opdat het voornemen Gods vast bleve al den zaden. Nog veel is er van deze twee zonen te zeggen, maar dan zouden wij te breedvoerig worden. Maar feit is het, dat het een verlegen zaak is voor iedere ziel, die kennis heeft aan deze zaken. En was er geen profeet in Israëel, die al die krankheden kent, zij waren al lang in hun druk vergaan. Maar op hun noodgeschrei doet Hij grote wonderen.

Elisa zegt: *Wat zal ik u doen, wat hebt gij in huis?* Dit is onze tweede gedachte.

II. *Een bemoedigend onderwijs.*

Niet zodra heeft de profeet haar klacht gehoord of hij zegt: *Wat zal ik u doen?* De Heere Jezus zegt: *Vrouw wat wilt gij dat ik u doen zal?* Wat hebt gij in huis? En zij zeide: *Uw dienstmaagd heeft niet met al in huis, dan een kruik met olie*. Wat wil dit nu weer beduiden? Wel, dat een naakt en ontbloot zondaar niets heeft in zichzelf, om de Heere welbehagelijk te zijn. Ze heeft niets in zichzelf dan gruwelen en hoe dieper zij graaft, hoe meer zij er vindt. En toch heeft zij wat in huis, maar dat is niet van haarzelf. Zij heeft een kruik met olie. Olie is het beeld van Gods genadegave. Zo werd oud-testamentisch de Hogepriester gezalfd met olie; men goot ze uit op zijn hoofd, zodat de baard en klederzoom doortrok. Psalm 133.

Christus is gezalfd met olie der vreugde boven Zijn medegenoten. Johannes heeft het gezien en getuigd dat de Heilige Geest op Hem neerdaalde en op Hem bleef. Ja zo lezen wij: *Ik ben met verse olie overgoten*. Het is krachtens deze overvloeiende Fontein dat de vrouw een kruik olie in huis of in haar hart heeft. Het is het zaad der wedergeboorte. Zoals Johannes getuigt: *Zijn zaad blijft in hem en hij kan niet zondigen, want hij is uit God geboren*. Het is een kruik met olie. De kruik is broos op

zichzelf. 2 Korinthe 4: 7. "Maar wij hebben dezen schat in aarden vaten, opdat de uitnemendheid der kracht zij Godes en niet uit ons." Zo hadden de wijze maagden niet alleen olie van belijdenis in hun lampen, maar ook olie des Geestes in hun vaten. Zij hadden elk een vat of kruik in huis. Zo sloegen Gideons knechten op hun kruiken en zij hadden fakkelen in het midden der kruiken. Richteren 7: 16. Zo blijft er altijd een kruik met olie in het huis, zoals de dichter zingt in Psalm 122: 3

*"Om 's Heeren huis in u gebouwd,
Waar onze God Zijn woning houdt,
Zal ik het goede voor u zoeken."*

Of wilt ge ook, het is een rokende vlaswiek en die zal God niet uitblussen, volgens Jesaja. Zo ver kan het bij een kind van God nooit weg wezen. Hij kan zeer dodig en dor zijn, maar hij is niet dood. Die dan ook één plant met Christus zijn geworden in de gelijkmaking Zijns doods, die zal ook gegeven worden te groeien in de voorhoven onzes Gods. Ja, zo zijn de genadegiften en de roeping Gods onberouwelijk. Hij verlaat niet wat Zijn hand begon. En de Kerk roept, krachtens deze vereniging: *O Levensbron, wil bijstand zenden!*

Toen zeide hij: *Ga, eis voor u vaten van buiten.* In het formulier des doops staat, *dat wij vermaand worden ons leven en onze zaligheid buiten onszelven te zoeken.* De apostel zegt in de Hebreënbrieff: *zo laat ons dan tot Hem uitgaan buiten de legerplaats. Want ook Christus heeft buiten de poort geleden.*

Zie, deze vaten haalt men van buiten af. Wij mensen willen er zo graag in zijn en bij zijn. We willen zo graag bekeerd zijn; zo graag kunnen bidden, een voorbeeld zijn in heiligheid, uitmunten boven onze naasten. Petrus zeide: "Al werden zij ook allen aan U geërgerd, ik zal nimmermeer geërgerd worden." Maar, o Petrus, ... "Eer de haan gekraaid zal hebben, zult gij Mij driemaal verloochenen. En naar buiten gaande, weende hij bitterlijk."

Haal ze van buiten af, ledige vaten. Dan verliest men alle recht op de hemel en wordt men arm, blind en naakt. En juist dezulken worden pasklaar voor vrije genade.

Ja, *eis ledige vaten van al uw naburen.* Deze naburen zijn de goede engelen. In de Spreuken staat *dat een goede buur beter is dan een verre vriend.* Deze goede engelen legeren zich rondom degenen die God vrezen. De apostel getuigt: "Zijn zij niet allen gediensstige geesten, die tot dienst uitgezonden worden om dergenen wil, die de zaligheid beërven zullen?"

Maak er niet te weinig te hebben; men kan te gauw genoeg hebben, wil de profeet zeggen.

Daarvan lezen wij ook in 2 Koningen 13: 17-19. "En hij zeide: Doe het venster open tegen het oosten. En hij deed het open. Toen zeide Elisa: Schiet. En hij schoot. En hij zeide: Het is een pijl der verlossing des Heeren, en een pijl der verlossing tegen de Syriërs; want gij zult de Syriërs slaan in Afek tot verdoens toe. Daarna zeide hij: Neem de pijlen. En hij nam ze. Toen zeide hij tot de koning van Israël: Sla tegen de aarde. En hij sloeg driemaal; daarna stond hij stil. Toen werd de man Gods zeer toornig op hem en zeide: Gij zoudt vijf- of zesmaal geslagen hebben; dan zoudt gij de Syriërs tot verdoens toe geslagen hebben; doch nu zult gij de Syriërs driemaal slaan."

Maak er niet te weinig te hebben. Zoek steeds ontbloting, verlegenheid, honger, dorst, een hart om de Heere te vreezen, armoede des geestes, een verbroken hart, een holle hand des geloofs, enz.

Kom dan in en sluit de deur voor u en uw zonen toe.

De Heere Jezus heeft ons geleerd: "Maar gij, wanneer gij bidt, ga in uw binnenkamer, en uw deur gesloten hebbende, bid uw Vader, Die in het verborgen is; en uw Vader, Die in het verborgen ziet, zal het u in het openbaar vergelden." Het is een komen tot Jezus. Psalm 22: 32. "Zij zullen aankomen en Zijn gerechtigheid verkondigen den volke, dat geboren wordt; omdat Hij het gedaan heeft." Het is een opheffen van het hart tot God, gelijk een knecht ziet op zijn heer en een dienstmaagd op haar vrouw.

Gaat met uw twee zonen in het verborgen en laat de Wet u tuchtigen en laat het Evangelie u vertroosten. Giet dan in al de vaten die zijn aangebracht. Het is niet anders dan een aanwassen in de genade. "Die in het huis des Heeren geplant zijn, dien zal gegeven worden te groeien in de voorhoven onzes Gods." Zo heeft elk kind van God krachtens zijn zaligmakende roeping deel aan al de goederen des verbonds. Want Sion zal wederom nederwaarts wortelen schieten en het zal opwaarts vruchten dragen. En deze vrucht is vrede en blijdschap door de Heilige Geest.

Tot zover van een bemoedigend onderwijs.

III. *Letten wij nu nog op een heilzame vrucht.*

Zo ging zij van hem en sloot de deur voor zich en haar zonen toe. Zij gaat na dit bemoedigend onderwijs van hem. Zoals wij lezen van de Emmaüsgangers in Lukas 24: 45. "Toen opende Hij hun verstand, opdat zij de Schriften verstonden." Hij werd bekend in de breking des broods. "En Hij kwam weg uit hun gezicht." Lukas 24: 31. Zo leerde men eerst zien en dan geloven. Petrus kwam in het graf en zag de doeken liggen. Maar toen kwam ook Johannes in het graf; hij zag het en geloofde. Zo moet zij dan haar zaligheid gaan uitwerken met vreze en beven. 'Dient de Heere met vreze en verheugt u met beving'. Het is een werken in het donker met de deur dicht. Ja, zelfs met de ramen dicht. Dan is er weinig of niets te zien. "Ga ik voorwaarts, ik zie Hem niet; en achterwaarts, ik bemerk Hem niet." O, nare toestand! De Heere heeft mij verlaten, de Heere heeft mij vergeten. De dagen zullen komen dat de Bruidegom zal weggegaan zijn, alsdan zullen zij vasten. Ja, dan wordt het een uitgestelde hoop, die het hart krenkt. *Ach, wanneer zult Gij tot mij komen?* "Och, dat Gij de hemelen scheurdet, dat Gij nederkwaamt, dat de bergen van Uw aangezicht vervloten."

O, het is een gesloten huis, maar toch zit men niet stil in het huis; want de zonen brachten haar de vaten toe, en zij goot in. Men zou zo zeggen: het is een driemanschap, de Wet, het Evangelie en een arm verloren zondaar. De Wet die overtuigt van zonde en het Evangelie dat roept: *"Houdt aan, grijpt moed, uw hart zal vrolijk leven."*

Nu, die brachten haar de vaten toe en zij goot in uit haar kruik. Zo brengt ieder vat zijn leegte mede en het vraagt om vervulling.

Deze vaten zijn vele in getal, daarvan lezen we in Mattheüs 5: 3-12.

"Zalig zijn de armen van geest"; het is een ledig vat. Maar giet in van de olie der kruik en dan luidt het: "Want hunner is het Koninkrijk der hemelen." En dan is het een vol vat. En, o vrouw, gedenkt aan het woord van de profeet: Zet weg dat vol is!

"Zalig zijn die treuren;" een leeg vat; "want zij zullen vertroost worden"; vol vat.

Zalig zijn de zachtmoedigen; want zij zullen het aardrijk beërven. Zalig zijn die honger en dorsten naar de gerechtigheid; want zij zullen verzadigd worden. Zalig zijn de barmhartigen; want hun zal barmhartigheid geschieden. Zalig zijn de reinen van hart; want zij zullen God zien. Zalig zijn de vreedzamen; want zij zullen Gods kinderen genaamd worden. Zalig zijn die vervolgd worden om der gerechtigheid wil; want hunner is het Koninkrijk der hemelen. Zalig zijt gij, als u de mensen smaden en vervolgen, en ligende alle kwaad tegen u spreken om Mijnentwil. Verblijdt en verheugt u, want uw loon is groot in de hemelen; want also hebben zij vervolgd de

profeten, die vóór u geweest zijn. Nu, dit is wel het uitnemendste vat dat werd aangebracht.

"En het geschiedde, als al de vaten vol waren, dat zij tot haar zoon zeide: Breng mij nog een vat aan; maar hij zeide tot haar: Er is geen vat meer en de olie stond stil." En geen wonder dat er geen vat meer was, want het laatste vat - in de zaligspreking - was: *om Zijns Naams wil.* Het is de Naam van Jezus Christus, de Zaligmaker en Gezalfde. En met deze Naam is al de olie tot een algehele volheid. 'Want Zijn Naam is een olie, die uitgestort wordt en daarom hebben Hem de maagden lief'. Al de moeders uit Israëel en een schare die niemand tellen kan uit de heidenen.

O, wondervolle Naam van Jezus! Al de schatten der wijsheid zijn in Hem verborgen. Neen, Hij is niet met mate gezalfd, zoals oud-testamentisch de Hogepriester. Maar Hij is met verse olie overgoten door God de Vader, wanneer de Geest op Hem nederdaalde en het plechtig klonk uit de hemel: "Deze is Mijn Zoon, Mijn Geliefde, in Denwelken Ik Mijn welbehagen heb. Hoort Hem!"

O, de rol des boeks is met Zijn naam vervuld. De onderwijzer zegt: *van tweeën één; óf Hij is geen volkomen Zaligmaker, óf men moet alles in Hem vinden wat tot onze eeuwige zaligheid van node is.* Ja, dan staat de olie stil en zijn al de vaten vol, want Hij heeft door lijdelijke en dadelijke gehoorzaamheid een eeuwige zaligheid teweeg gebracht. Ja, de hogepriester is eenmaal ingegaan met Zijn eigen bloed in het binnenste voorhangsel, wanneer Hij uitriep: *Het is volbracht.* De hoofdman, die daarbij stond, ziende de tekenen die geschied waren, zeide: *Waarlijk, deze mens was Gods Zoon.*

Toen was daar een krijgsknecht, die doorstak Zijn zijde met een speer. En die het gezien heeft, die heeft het getuigd. En daar kwam bloed en water uit. Bloed tot verzoening en water tot reiniging voor zijn ganse bruidskerk. Wel mag de bruid van Hem getuigen: *O, Fontein der hoven, o Put der levende wateren, die uit de Libanon vloeien.*

Toen kwam zij en gaf het de man Gods te kennen en hij zeide: *Ga heen, verkoop de olie en betaal uw schuldeer; gij dan met uw zonen, leef bij het overige.* Wat uit God is, keert weer tot God. Zo ook hier. Zij heeft de Heere lang verwacht en Hij heeft Zich tot haar geneigd. Hij had beloofd: *Ik zal al uw schatkamers vervullen.* En zo mag zij zich dan in Hem verblijden. En de olie is goed, want zij doet het aangezicht des mensen blinken. En de Jonkvrouwen Israëls zullen toevloeien tot het koren en tot de most en tot de olie. Het zal het harte sprekende maken. Ze zingen wel:

Hier wordt 't vette van Uw huis gesmaakt.

Een volle beek van wellust maakt

Hier elk in liefde dronken.

Maar toch, wat zou het zijn, als het niet was om Zijns Naams wil? Immers, dat zou geen goede olie zijn. Trouwens, de Spreukendichter zegt: *Een goede naam is beter dan goede olie.*

Dit zien wij ook bij Jacob; hij richtte een steen op te Bethel en hij goot er olie op. Maar hij kreeg een nieuwe naam, als hij door Pniël gegaan was. *Uw naam zal niet zijn Jacob, maar Israëel zal uw naam zijn.* In de Openbaring staat: "en Ik zal hem geven een witte keursteen, en op de keursteen een nieuwe naam geschreven, welken niemand kent, dan die hem ontvangt." Het is de Naam des Zoons Gods, die Naam zo heilig, groot en goed.

"En Manóach zeide tot de Engel des Heeren: Wat is Uw Naam, opdat wij U vereren, wanneer Uw woord zal komen? En de Engel des Heeren zeide tot hem: Waarom vraagt gij dus naar Mijn naam? Die is toch wonderlijk."

En hij zeide: *Verkoop de olie en betaal uw schuldheer.* Wij lezen van een vrouw, die tien penningen had. En dat zij één verloor en naarstig zocht totdat zij die gevonden had. Zij riep de vrienden en geburen te samen en zei: *Wees blijde met mij, want ik heb mijn penning gevonden, die ik verloren had.* Deze tien penningen zijn de tien geboden Gods. En zo wij in één gebod struikelen, zo staan wij aan al de geboden schuldig. Dit is in het paradijs geschied. Maar zij mocht haar schuldheer betalen met die ene penning, die zij gevonden had: *de Heere Jezus Christus*; Die de Weg, de Waarheid en het Leven is. Door Welke wij tot God gaan. Het is het enige betaalmiddel bij God en het is de enige gangbare munt, die het opschrift des Hemels heeft. Hij is het Afschijnsel van des Vaders heerlijkheid en het uitgedrukte Beeld van Zijn zelfstandigheid.

En met Hem alleen betaalt de vrouw haar schuldheer. Want Hij treedt Zelf tussenbeide en eist van Zijn Vader, zeggende: *Vader, Ik wil niet dat dezen in het verderf nederdalen. Ik heb verzoening voor hen gevonden.*

En nu mag de vrouw met haar zonen leven bij het overige. Het zijn hier maar uurtjes van korte duur, het is hier: zo genoten en zo weer toegesloten. Het zijn maar voorproefjes van de volle oogst. Het is: *Leef bij het overige.* En het zal tot de laatste snik zijn:

Genâ, o God, genâ, hoor mijn gebed.

Verschoon mij toch naar Uw barmhartigheden.

En al is het dat de vrouw wel eens zucht: *Och, dat mijn Liefste tot Zijn hof kwame en ate van Zijn edele vruchten.* Maar dan luidt het antwoord: *O, Mijn liefste, die heb Ik voor u weggelegd.*

Zingen wij uit Psalm 22 het 12de en 13de vers.

En laat ons met een woord van toepassing eindigen.

Gij, die God vreest, gij allen prijst de HEER';

Dat Jakobs zaad Zijn groten naam vereert';

Ontzie Hem toch, o Israë!, en leer

Vertrouwend wachten.

Wie Mij veracht', God wou Mij niet verachten,

Noch oor noch oog

Van Mijn verdrukking wenden;

Maar heeft verhoord, wanneer Ik uit d'ellenden

Riep naar omhoog.

Ik loof eerlang U in een grote schaar,

En, wat Ik U beloofd' in 't heetst gevaar,

Betaal Ik, op het heilig dankaltaar,

Bij die U vreezen;

't Zachtmoedig volk zal rijk verzadigd wezen,

Ten dis geleid.

Wie God zoekt, zal Hem prijzen.

Zo leev' uw hart, door 's hemels gunstbewijzen,

In eeuwigheid!

Toepassing

Zo hebben we dan met elkander stil gestaan ten eerste bij een verlegen zaak; ten tweede bij een bemoedigend onderwijs; en ten derde bij een heilzame vrucht. Wij hebben gezien dat de vrouw bij al haar gebrek, toch een grote schat in huis had. Namelijk olie des Geestes. En hier komt het juist op aan. Als er geen waar beginsel der genade in ons hart is gewerkt, dan staan we nog geheel voor eigen rekening en hebben wij geen behoefte, om met onze noden tot de Heere te gaan. En al is het dat wij een godsdienstig mens zijn, zo zijn we toch vreemdeling van God en van de verbonden Zijner beloften. Geen hoop hebbende en zonder God in de wereld. De Heere mocht Zich over u ontfermen en u zoekende maken naar die verloren penning. Opdat gij Hem vinden mocht, Die gezegd heeft: *Die Mij vindt, die vindt het leven en trekt een welgevallen van den Heere.*

En gij, volk van God, dat geen vreemdeling zijt van deze zaken. U ziet, de Heere is getrouw. Hij zal nooit laten varen de werken Zijner handen. Daar zijn zeer zeker veel verlegen vragen, maar ook zoveel bemoedigende antwoorden. Dat wij maar veel die Profeet mochten nodig hebben. En dat er vele ledige vaten mochten worden aangebracht van buiten. Opdat er werk moge zijn om te eten, want die niet werkt zal niet eten. Ach, dat de zonen het mochten aanbrengen; want de ontdekking leert dat er niemand is, die naar God vraagt, tenzij het wordt aangebracht.

Ook hebben wij gezien dat daar een vol rantsoen is aangebracht door Immanuël. Dat ook dit mocht worden aangebracht door de toepassing van dat dierbaar bloed des verbonds. Als de Heere het bloed zal zien aan de bovendorpel en de zijposten der consciëntie, dán zal de engel des verderfs voorbijgaan.

En gij, volk van God, die weet dat uw schuld is verzoend en een genaderecht heeft ontvangen ten eeuwigen levens; uw voorrecht is groot. Dat gij uw talent mocht aanleggen om de kleine in de genade bij de hand te nemen. Zoals de stammen Israëls opgingen naar Jeruzalem; de vader met de kinderen aan de hand. Om zo tezamen te lopen de loopbaan die u voorgesteld is. En weet dan dat zij allen wel lopen in de loopbaan, maar dat één de prijs ontvangt. En dat is uw Borg, Die de pers alleen heeft getreden en er was niemand van de volken met Hem. *Daar zijn nog vele andere dingen die Jezus gedaan heeft, die niet zijn geschreven in dit boek. Maar deze zijn geschreven opdat gij geloofd. En gelovende het leven hebt in Zijn Naam. Amen.*

Zingen Psalm 33 vers 11.

*Laat ons alom Zijn lof ontvouwen;
In Hem verblijdt zich ons gemoed,
Omdat wij op Zijn Naam vertrouwen,
Dien Naam zo heilig, groot en goed.
Goedertieren Vader,
Milde Zegenader,
Stel Uw vriend'lijk hart,
Op wiens gunst wij hopen,
Eeuwig voor ons open;
Weer steeds alle smart.*

Overdenking over 2 Koningen 6: 1-7

Elisa met de zonen der profeten

Lezen: 2 Koningen 6: 1-23

Zingen: Psalm 106: 3

Psalm 119:67

Psalm 51: 8-9

Psalm 66: 3

Psalm 105: 24

Zingen: Psalm 106 vers 3

*Geef dat mijn oog het goed' aanschouw',
't Welk Gij, uit onbezweken trouw,
Uw uitverkoor'nen toe wilt voegen;
Opdat ik U mijn Rotssteen noem',
En, delend in Uws volks genoegten,
Mij, met Uw erfdeel, blij beroem'.*

Geliefden.

We lezen in Lukas 18 het 9de tot en met het 14de vers, deze woorden.

9 En Hij zeide ook tot sommigen, die bij zichzelf vertrouwden, dat zij rechtvaardig waren, en de anderen niets achtten, deze gelijkenis:

10 Twee mensen gingen op in de tempel om te bidden; de een was een farizeeër en de ander een tollenaar.

11 De farizeeër staande, bad dit bij zichzelf: O God, ik dank U, dat ik niet ben gelijk de andere mensen, rovers, onrechtvaardigen, overspelers, of ook gelijk deze tollenaar;

12 Ik vast tweemaal per week; ik geef tienden van alles wat ik bezit.

13 En de tollenaar van verre staande, wilde ook zelfs de ogen niet opheffen naar de hemel, maar sloeg op zijn borst, zeggende: O God, zijt mij zondaar genadig.

14 Ik zeg ulieden: Deze ging af gerechtvaardigd in zijn huis meer dan die; want een ieder die zichzelf verhoogt, zal vernederd worden, en die zichzelf vernedert, zal verhoogd worden.

Deze twee mensen deden beiden hetzelfde. Zij gingen beide naar de tempel om te bidden, en toch deden ze niet hetzelfde. De farizeeër liep aanstonds voor in de tempel en ging daar staan bidden. Hij bad bij zichzelf, een overlegging des harten dus. En wat is het een dwaas die op zijn hart vertrouwt. Hij begon terstond te danken. Hij haalde als 't ware God bij zichzelf. Hij zegt: *Kijk eens wat een voornaam mens ik ben.* En dan gaat hij aan het opsommen: "Ik vast tweemaal per week; ik geef tienden van alles wat ik bezit. En bekijk er dan deze tollenaar eens bij; wat is dat toch een afgrijselijk, ongelukkig mens. Ziet hem daar staan in zijn gebogen houding. Hij durft zelfs niet op

te kijken en kan niets anders doen dan achter in de tempel staande, op zijn borst slaan. Is dat nu een gestalte om te bidden?"

Maar o, blinde farizeeër, schort uw oordeel wat op, want wat hoog is bij de mensen, is een gruwel voor God. "Want een ieder die zichzelf verhoogt, zal vernederd worden, en die zichzelf vernedert, zal verhoogd worden." Daarom, als twee hetzelfde doen, dan is het nog niet hetzelfde.

En bij zulk een schijnbare zelfde zaak, wensen wij onze aandacht nog wat nader te bepalen in de tekstwoorden die we opgetekend vinden in het boek der Koningen. En daarvan nader 2 Koningen 6 vers 1 tot 7.

1 En de kinderen der profeten zeiden tot Elisa: Zie nu, de plaats, waar wij wonen voor uw aangezicht, is voor ons te eng.

2 Laat ons toch tot aan de Jordaan gaan, en elk van daar een timmerhout halen, dat wij ons daar een plaats maken, om er te wonen. En hij zeide: Gaat heen.

3 En er zeide een: Het believe u toch te gaan met uw knechten. En hij zeide: Ik zal gaan.

4 Zo ging hij met hen. Als zij nu aan de Jordaan gekomen waren, hieuwen zij hout af.

5 En het geschiedde, als een het timmerhout velde, dat het ijzer in het water viel; en hij riep, en zeide: Ach, mijn heer, want het was geleend.

6 En de man Gods zeide: Waar is het gevallen? En toen hij hem de plaats geweest had, sneed hij een hout af, en wierp het daarheen, en deed het ijzer boven zwemmen.

7 En hij zeide: Neem het tot u op. Toen stak hij zijn hand uit, en nam het.

Daar plaats en we boven als hoofdgedachte: **Elisa met de zonen der profeten.**

En letten dan:

- I. op een goed voorgenomen werk;
- II. op een teleurstellende uitkomst;
- III. op een wondervolle openbaring.

Zingen: Psalm 119 vers 67

*Maak in Uw woord mijn gang en treden vast,
Opdat ik mij niet van Uw paân moog' keren;
En wordt mijn vlees door 't kwade licht verrast,
Ai, laat het mij toch nimmer overheren;
Verlos mij, HEER', van 's mensen overlast,
Dan zal ik U, naar Uw bevelen, eren.*

We bepalen ons bij de historie, van Elisa met de zonen der profeten. De plaats waar deze profetenzonen woonden is naar alle waarschijnlijkheid Gilgal geweest. Want daar was een grote profetenschool, zoals wij nu nog scholen hebben waar studenten worden opgeleid tot het predikambt. Nu schijnt het dat er in die dagen vele bij deze school waren aangesloten, zodat er gebrek aan ruimte kwam om te wonen.

Vandaar de vraag aan Elisa: "Zie nu, de plaats, waar wij wonen voor uw aangezicht, is voor ons te eng. Laat ons toch tot aan de Jordaan gaan en elk vandaar een timmerhout halen, dat wij ons daar een plaats maken om er te wonen." Uit deze vraag aan Elisa

kunnen wij opmaken, welk een hoogachting hij wegdroeg bij de zonen der profeten. Immers, Elisa was op een extra-ordinaire wijze geroepen tot profeet, daar hij ploegende was op het veld toen God hem tot profeet riep. En op hem waren twee delen van de Geest van Elia gevallen, die met een vurige wagen ten hemel was gevaren. De zonen der profeten gingen hem tot schamens toe zoeken, terwijl Elisa gezegd had: *Gaat niet!* Toen was het al bewezen dat hij een profeet des Heeren was. Dus is het geen wonder dat de zonen der profeten verlot vragen om wat timmerhout te gaan halen tot aan de Jordaan. Nu, de profeet heeft er niets op tegen en zegt: *Gaat heen.* Maar alhoewel dit alles zo vlot van stapel loopt, zo is er één van de jongelingen die zijn onbekwaamheid kent en zegt: "Het believe u toch te gaan met uw knechten." En dan krijgt ook deze gehoor. *"En hij zeide: Ik zal gaan."*

En zo is dan de dag en het uur aangebroken, dat zij samen op reis gaan. Geen moeite is hun teveel, immers het gaat om een woning en dat zegt zoveel. Maar als zij nu aan de Jordaan gekomen waren, is het geschied, dat van een, - waarschijnlijk dezelfde die verzocht had: "Het believe u toch te gaan met uw knechten", - de bijl van de steel vloog. Dan ziet men de man staan in zijn verlegenheid en roept: *"Ach, mijn heer; want het was geleend."*

Wat was het nu een voorrecht dat die uitmuntende profeet in zijn nabijheid was. Hij vraagt: "Waar is het gevallen?" Tot bemoediging van deze verlegen man. Want als de profeet zich er mee bemoeide dan was er verwachting, dat het tot een goed einde zou leiden. En dat dit geen ijdele verwachting was, is uitgekomen. Hij wierp er een hout heen en hij deed het ijzer bovenzwellen. O, welk een verbazend wonder is hier geschied. Maar nog meer. "En hij zeide: neem het tot u op. Toen stak hij zijn hand uit en hij nam het." Zo had hij zijn geleende en verloren bijl weer terug. Tot zover de verklaring van de historie van deze tekstwoorden.

Maar Gods Woord heeft doorgaans drieërlei betekenis: een historische, een profetische en een geestelijke. Nu, van het historische hebben we al wat gezegd. Maar laat ons nu nog wat stilstaan bij de geestelijke betekenis van deze tekst en letten we dan ten eerste *op een goed voorgenomen werk.* En dan stellen wij ons voor, de uitwendige kerk hier op aarde met zijn zuivere belijdenis. Als een stad op een berg die niet verborgen kan zijn. In die kerk zijn dode en levende leden. En zien wij dan in Elisa een type van de Christus, zo de Schrift Hem op vele plaatsen komt af te beelden.

I. Letten we dan ten eerste op een goed voorgenomen werk.

"En de kinderen der profeten zeiden tot Elisa: Zie nu, de plaats, waar wij wonen voor uw aangezicht, is voor ons te eng." Is dit niet het beeld van een bijl aanvang overtuigd zondaar? Verstaat ons nu wel, we laten de zonen der profeten aan hun plaats. Maar laat ons onderzoeken, welke lering er voor ons in ligt; en dan zien wij daarin het beeld van de godsdienstige mens. Hij heeft het woord gehoord en terstond met vreugde ontvangen. Maar als de zon opgegaan was zo is het verbrand geworden, en omdat het geen wortel had is het verdord. En een ander deel viel in de doornen; en de doornen wiesen op en verstikten hetzelve. Of ook het zaad viel bij de weg en de vogelen kwamen en aten datzelve op.

O, wat zijn er veel mensen waar wij bij aanvang het goede van hoopten! Dat de Heere een goed werk in hen had begonnen. Wat vertoonden ze een ijver om ter kerk te gaan, te lezen, te bidden en zo meer. Sommige worden wel leraars in de kerk. Ze zijn soms een licht voor een ander, maar er is geen licht in hen; en hoe groot zal de duisternis zelf dan wel zijn? Deze allen zeggen: *de plaats waar wij wonen voor uw aangezicht, is voor ons te eng.* Wij kunnen het zo in uw nabijheid niet uithouden. Wij gaan liever

onze eigen weg. "Spreek tot ons zachte dingen en schouwt ons bedriegerijen." Maak niet zo'n ophef van bekering en wedergeboorte. Van doding des vleses, van oprechtheid, van dood zijn in zonden en misdaden, van een arglistig hart, ja van een totale jammerstaat waarin de mens gevallen is door Adam. Kortom, de plaats waar wij wonen voor uw aangezicht is voor ons te eng. Laat ons tot aan de Jordaan gaan en elk vandaar een timmerhout halen. Let wel, een elk voor zichzelf hakken en timmeren. Hoevelen hoort men het in deze dagen niet zeggen: *de godsdienst is privézaak* en dan bedoelen zij daarmee: daar heeft niemand mee te maken dan ikzelf. Een godsdienst, daar men niet met anderen over praat. Ja daar zijn er die zóver durven gaan om te zeggen: *een mens is zijn eigen god*. En die god maakt hen wijs dat hun zaak goed staat voor de eeuwigheid. Alhoewel ze nog nooit één christelijke deugd beoefend hebben. Ja, zelfs geen vijf cent voor een arm mens hebben uitgegeven. Maar dezen zijn in de uitwendige kerk uitzonderingen, maar ze zitten wel veel voor de radio. Deze vinden het de moeite niet waard om zo'n grote reis naar de Jordaan te maken. Jordaan betekent zoveel als *stroom des gericht*s. Zo spreekt men ook wel *van Jordaan des dood*s. En juist dit is het wat de mens vreest: de dood. Het is die 'koning der verschrikking', die voor geen mens opzij gaat. Het is een worm die knaagt aan ons geweten. Het is het kennelijke Gods in de mens, dat hij nog heeft overgehouden na de val. Vandaar de vele godsdienstplegingen, een elk op zijn manier.

Zo is de mens wel uit God gevallen, maar niet uit zijn godsdienst. Godsdienst op zichzelf is niet anders dan kooppeld voor de eeuwigheid. Dit wil zeggen, versta mij goed, eigenwillige godsdienst. Met andere woorden: men maakt zijn grond van zijn godsdienst. Deze eigenwillige godsdienst is te kennen hieraan dat een mens met God begint. Hij begint ter kerk te gaan, te lezen en te bidden. Ja, hoe nabij kan een mens niet komen en dat het toch niet anders is dan een voorzichtig verdrag met de hel en de dood. En zo zegt Jesaja: "Ulieder voorzichtig verdrag met de hel, zal teniet gedaan worden." Het moet wáár zijn! Een zeker schrijver zegt: *dat een godsdienstig mens, hoe zuiver ook in belijdenis en hoe onbesproken ook in wandel, dat hij toch op de één of andere manier een huichelaar moet zijn*. Want tenzij iemand wederomgeboren wordt, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien.

Deze allen zeggen: Laat ons tot aan de Jordaan gaan, en een elk zijn timmerhout halen om zodoende op een eigen gekozen manier hun zaligheid uit te werken. Bunyan zag, dat er zo wel een weg was van de hemelpoort naar de hel, als dat er regelrecht een weg was naar de hel. Daarom kan een mens nooit genoeg gewaarschuwd worden om van zijn godsdienst zijn grond niet te maken, want dan gaat hij zijn reis voor eigen rekening. Het is die weg, die men zelf verkoren heeft en dan zegt de profeet: 'Gaaf henen, doet zoals gij verlangt'. Maar het einde van deze weg zal wezen, dat de grote Profeet, de Rechter van levenden en doden zal zeggen: *Gaat weg van Mij, gij die de ongerechtigheid werkt, want Ik heb u nooit gekend*.

Letten wij nu in de tweede plaats ***op een teleurstellende uitkomst***.

"En er zeide één: Het believe u toch te gaan met uw knechten. En hij zeide: Ik zal gaan."

Men leest in Gods Woord: "Daar waren vele melaatsen in Israël en er werd niemand genezen dan Naäman de Syriër. Daar waren vele weduwen ten tijde van Elia en hij werd tot niemand gezonden, dan naar een weduwe te Zarfath." Zo ook hier. Er waren veel profetenzonen die zeiden: *Laat ons tot aan de Jordaan gaan*. Maar er was er één die zeide: "Het believe u toch te gaan met uwe knechten." Ziet daar het onderscheid als twee hetzelfde doen, dan is het nog niet hetzelfde. Deze man vertrouwde de zaak niet om zomaar voetstoots van wal te steken.

Is het niet het beeld van een waar zaligmakend ontdekte zondaar? Hij heeft iets geleerd van wat het is voor eigen rekening te liggen, maar een toevlucht gevonden te hebben bij die grote Profeet des ouden en nieuwen Verbonds. Ook Mozes had hier kennis aan als hij zeide: *Heere doet ons van hier niet optrekken, tenzij Uw aangezicht mede gaat.* Ziet, dat is een andere voorzichtigheid. De Heere Jezus zegt: *Zijt dan oprecht gelijk de duiven en voorzichtig als de slangen.*

Ze kunnen alleen niet verder en daarom de vraag: *Het believe u toch te gaan met uw knechten.* Hij zeide: *Ik zal gaan.*

"Bid en gij zult ontvangen, zoekt en gij zult vinden, klopt en u zal opengedaan worden. Wie bidt die ontvangt, wie zoekt die vindt en wie klopt wordt open gedaan." O, wat strekt ons de handel van deze ene profetenzoon tot voorbeeld. Om nooit klein of groot werk aan te vangen dan eerst onze knieën gebogen te hebben, om te vragen om des Heeren hulp en bewaring. O, wat is het een voorrecht voor Gods arme volk, dat de Heere zegt: *Zonder Mij kunt gij niets doen.*

Zo ging hij dan met hen. Denk u eens in, deze grote Profeet te hebben in uw gezelschap. Zij hebben zich bekeerd op de prediking van Jona. Maar zie: méér dan Jona is hier.

Zodra die ziel uitgaat uit zichzelf, hetzij bewust of onbewust, dan gaat hij over in Christus door wedergeboorte, namelijk op zijn eerste geloofsdaad. En deze geboorte is als een wind, die blaast in de zeilen, om het scheepje zijn reis te doen aanvangen naar de eeuwige zaligheid. En dit openbaart zich in het roepen: *Het believe u toch met mij te gaan!*

Als zij nu aan de Jordaan gekomen waren hieuwen zij hout af. Let nu wel, zij waren niet met vakantie. Tegenwoordig zouden onze studenten daar een sportspel oprichten, maar zo ver van huis waren deze zonen niet. Zij gingen direct aan het werk. Zij hadden allen hetzelfde doel: een huis om daar te wonen, en dan moet er gehakt en getimmerd worden. Deze man, die verzocht had dat de profeet zou meegaan, deed desgelijks.

Zo is het ook in de uitwendige kerk, schijnbaar doen zij allen hetzelfde. Och, er moet immers wat gedaan worden. *Werkt uws zelfs zaligheid,* maar vergeet dan nooit dat daar achter staat: *met vrezen en beven.* En dan des mensen onbekwaamheid: *want het is God die in u werkt beide het willen en het werken naar Zijn welbehagen.* Ook deze man is met een goed voornemen van huis gegaan. Hij heeft geen moeite gespaard in lezen, bidden, kerkgaan, goede voornemens in gezinshervorming, in aalmoezen en zich voegen bij Gods volk. En o, acht het niet klein als een mens een oprechte keus mag doen in zijn leven. Zoals Ruth zeide op de grens van Moab: *Uw volk is mijn volk en uw God is mijn God.*

Zie, dat is een keus, en ook dit onderscheid kunnen wij hier bemerken aan de bijzondere keus die hij erop na hield. Namelijk dat de profeet zou meegaan naar de Jordaan. Ja, wat zeg ik? *In de Jordaan.* Wij brengen het nooit verder als tot aan de dood. Maar de Heere Jezus, *als wij met Hem één Plant zijn geworden,* brengt ons in de dood, maar ook door de dood tot het eeuwige leven.

Maar wat is het niet een teleurstelling in dat werk, als men het leven zoekt en men vindt de dood. Als men tracht vooruit te komen en men gaat achteruit. Als men meent heiliger te worden en men leert zich als een onheilige kennen. Als men tracht de wet te houden en zien ons aan elk gebod schuldig. Als men denkt de Heere een huis te bouwen, zoals David. En het antwoord luidt: *Gij zult Mij dat huis niet bouwen. De zoon, die na u komt, zal Mijn naam een huis bouwen.* Ja, men kan soms zoveel in het werk vinden, zodat er velen van Johannes vraagden, of hij mogelijk de Christus ware.

Maar hij zeide: "Ik ben de Christus niet, maar ik ben de stem des roependen in de woestijn: *Bereidt de weg des Heeren, maak Zijn paden recht.*"

"En het geschiedde, als één het timmerhout velde, dat het ijzer in het water viel en hij riep: *Ach, mijn heer, want het was geleend.*" O, wat is dat een vreselijke ontdekking terwijl men zo ijverig aan het werk is, om zijn huis van zaligheid klaar te krijgen en dan de bijl van de steel. Met andere woorden: Als men te zien krijgt, dat uit de werken der wet geen vlees zal gerechtvaardigd worden voor God. Dan staat men zonder handwerk, aan die verschrikkelijke Jordaan des doods, aan die stroom des gericht: *vervloekt is een iegelijk die niet blijft in al wat geschreven is in het boek der wet, dat hij dat doet.* En ach, was het nu nog maar zijn eigen goed, maar het was geleend. O, hoor hem roepen: *Ach mijn heer, want het was geleend.* Daar ligt nu zijn ijzer in de diepte der Jordaan. Afgesneden is al zijn werk dat zo goed bedoeld was. Ja, de Heere zal een afgesneden zaak doen op aarde, opdat alle mond gestopt worde en de ganse wereld voor God verdoemelijk zij.

Ach, het was geleend. Ik vraag u: hebben wij geen geleende zaligheid gehad in het paradijs? Immers, hij kon het verliezen. De Heere kwam tot Adam en maakte met hem een werkverbond. Ja, toen kon hij het werkelijk verdienen. Maar Adam heeft het verbond verbroken toen hij nam en at van de Boom der kennis des goeds en des kwaads. En dewijl wij allen in Adam als ons verbondshoofd begrepen zijn, zo zijn wij dan ook allen in hem gevallen. 't Is zoals de dichter bezingt in Psalm 36: 3.

*Daar zijn de werkers van het kwaad
Gevallen in een jammerstaat,
Waar in zij hulp'loos sterven.*

En dit is wat die man zo verlegen maakte, ik vraag u: is dat geen teleurstellende uitkomst?

Maar letten we nog ten derde: ***op een wondervolle openbaring.***

Zingen we eerst Psalm 51 vers 8 en 9

*Heer', open Gij mijn lippen door Uw kracht,
Zo zal mijn mond Uw lof gestaâg vermelden;
Geen offer kan voor mijne zonden gelden;
Behaagd' U dat, straks wierd het U geslacht.
Indien Gij lust in brandend' off'ren hadt,
Dan wierd het vuur door mij gewis ontstoken;
Ik spaarde dan noch zorg, noch vlijt, noch schat,
Maar zou 't altaar van offervee doen roken.*

*Gods offers zijn een gans verbroken geest,
Door schuldbesef getroffen en verslagen;
Dit offer kan Uw heilig oog behagen;
't Is nooit, o God, van U veracht geweest.
Doe Sion wel, laat om mijn zwaren val
Uw goedheid niet van zijne burg'ren wijken;
Bouw Salem op, laat nooit zijn muur en wal,
Door Uwe straf, voor 's vijands macht bezwijken.*

En de man Gods zeide: *Waar is het gevallen?* Men moet zeggen: Wat was de man Gods er gauw bij. Niet zodra had hij geroepen: *Ach mijn heer*, of hij was present. Ja, de Heere zegt: "Eer dat zij roepen, zo zal Ik antwoorden."

Wilt gij weten hoe vroeg Christus erbij was? Gaat dan met uw gedachte naar de nooit begonnen eeuwigheid, waar de Vader vroeg: *Wie zal er met Zijn hart Borg worden, om tot Mij te genaken?* Toen zeide de Zoon: *Zie Ik kom, o Mijn God, om Uw wil te doen en Uw wet is in het midden Mijns ingewands.* Psalm 40. Het is in die stille Vrederaad dat daar al rommelende ingewanden van barmhartigheid waren, wanneer Adam zijn werk zou falen. Ja, met recht kan men zeggen dat de bezwering was geschied eer de slang had gebeten.

Zodra dan ook Adam gevallen was, kwam God de Vader, Adam weer tegen, zeggende: "Waar zijt gij?" En toen moest hij voor de dag komen staande in zijn schuld voor God. Want nooit had hij meer naar zijn Maker gevraagd. Maar de Heere zegt: *Ik zal naar Mijn schapen vragen.* De Heere openbaart een andere en betere weg in de Zoon Zijns welbehagen, verborgen in het Zaad der vrouw. Datzelfe zal de satan de kop vermorzelen, maar het zou ook de verzenen vermorzelen. Dat zijn de hakpezen, zodat een arm Adamskind niet meer op zijn eigen benen kan staan; maar zal het wel met hem zijn, dan moet hij geholpen worden.

En, o wonder, hij vraagt: *Waar is het gevallen?* En men zou zo zeggen: Wist de man Gods dan niet waar het gevallen was? Wist de Heere Jezus niet wie Hem had aangeraakt, als Hij zich omkeerde in de schare? Maar de Heere wil dat wij het ook weten. Zoals we lezen in Jesaja: "Vertelt mij uw redenen opdat gij moogt gerechtvaardigd worden." Hoe zouden wij ooit de verlossing hoog kunnen schatten, als wij niet zouden weten uit welke nood en dood wij verlost zijn? Daarom moet hij zelf de plaats aanwijzen waar het gevallen is.

Wilt ge weten wie ook deze plaats aanwees? Hoort dan David in Psalm 51:

*"'t Is niet alleen dit kwaad, dat roept om straf;
Neen, ik ben in ongerechtigheid geboren;
Mijn zonde maakt mij 't voorwerp van Uw toorn,
Reeds van het uur van mijn ontvangenis af."*

Wie zal peilen de diepte van onze rampzalige val in Adam? Het is een kolk en afgrond waarin wij liggen; Psalm 42. Maar, o wonder van vrije genade, dat God de mens weer opzoekt. Ja, wat zeg ik, dat hij alreeds was gevonden. De Heere Jezus zegt tot Nathanaël: *Eer dat u Filippus riep, daar gij onder den vijgenboom waart, zag Ik u.*

Als hij hem nu de plaats geweest had.... Met andere woorden, als hij gezegd had:

*'k Erken mijn schuld die U tot straf bewoog,
Uw doen is rein Uw vonnis gans rechtvaardig;*

toen hij niet anders kon inwachten dan een vergelding des eeuwigen vuurs; toen, ja toen sneed hij een hout af, en wierp het daarheen en deed het ijzer boven zwemmen. Voorzeker is dat een groen hout geweest.

De Heere Jezus zegt Zelf dat Hij een groen hout is, want zo luidt de tekst: *Als zij dit aan het groene hout gedaan hebben, wat zal dan het dorre geschieden?*

- Jesaja getuigt van Hem, wanneer hij door de Geest Hem zag in Zijn geboorte: "Want er zal een Rijsje voortkomen uit den afgehouden tronk van Isaï, en een Scheut uit zijn wortelen zal vrucht voortbrengen."
- Zie Hem liggen, de Koning van 't heelal, in een kribbe te Bethlehem.
- Zie Hem daar als het verse Toonbrood, dat uit de hemel is neergedaald.
- Zie Hem daar in doeken gewonden, om de schaamte van Zijn volk te bedekken.

- O, zie Hem daar: *Heilig, onnozel en afgescheiden van de zondaren, maar hoger dan de hemelen geworden.*
- Zie hoe de herders met haast kwamen, om door het geloof te aanschouwen, hetgeen hun van dit Kindeke gezegd was.
- Zie hoe de wijzen uit het oosten zijn afgekomen zeggende: *Waar is de geboren Koning der Joden?*
- Zie hoe Zijn moeder in haar hart alles bewaarde wat haar van dit Kindeke gezegd werd.

Voorwaar, Hij was een groen hout, teder, vers en zacht. Hij is de ware Ark des verbonds, die oudtestamentisch van sittimhout gemaakt was, en met goud overtoegen, waarop de twee Cherubim begerig keken om in te zien. En zo is Christus Jezus opgevaren als een jong hout. Opgewassen en toegenomen in genade bij God en bij de mensen, zoals Hij goedgevoelde het land is doorgegaan, totdat het een groot hout werd, namelijk een Man van smarten en verzocht in krankheid. O, ziet Hem in de hof van Gethsémané. *Hij begon droevig en zeer beangst te worden.*

"O discipelen, kunt gij dan niet één uur met Hem waken?" Maar nee. Hij sneed één hout af. Als de Gegevene des Vaders heeft Hij de pers alleen getreden, en daar was niemand van de volken met Hem. O, "wie is Hij die daar komt van Edom met besprenkelde klederen van Bozra? Al Zijn gewaad heeft Hij bezoedeld." O, waar zullen wij beginnen of waar zullen wij eindigen, om de grootheid van Christus' lijden uit te drukken. Zoals Hij leed als Borg voor Zijn uitverkoren bruid. Ja, God de Vader eiste van Hem het geroofde weer, omdat Hij in de stille Vrederaad met Zijn hart Borg was geworden. En zo heeft Hij als het gewillig Offerlam talrijke smaadheden gedragen, totdat Hij uitgeroepen heeft: *Het is volbracht.* En als een Held het hoofd buigende gaf Hij de geest. Hier hebt u dan dat éne hout dat is afgesneden. En hij wierp het daarheen; naar die plaats, waar het was gevallen in diepe wateren van Gods verbolgenheid, waaruit nooit een Adamskind had kunnen opkomen. Want waarlijk, Hij neemt de engelen niet aan, maar Hij neemt verloren mensenkinderen aan, die liggen in hun schande.

Ach, mijn heer het was geleend. Maar, o wondervolle openbaring, ziet hier de tweede Adam, die van een veel beter verbond is Borg geworden. Hij wierp daar een hout heen, Hij gaf Zichzelf. En deed het ijzer boven zwemmen. *Hetgeen dat veraf is en zeer diep,* zegt Salomo, *wie zal dat vinden?* Nu, zie dan wie het gevonden heeft. God uit God en Licht uit Licht, de Heere Jezus Christus, als waarachtig God en waarachtig Mens. Hij nam het schaap op Zijn schouders en droeg het als in de dagen vanouds. Hij deed het ijzer bovenzwemmen. Het is het beeld van de volmaakte liefde. Eerst kwamen de wateren des Heiligdoms aan de enkelen, toen aan de knieën, en stegen steeds hoger tot het een zwemmen werd.

Zo was het ook, op het schip waar Paulus was, op zijn reis naar Rome. Als het schip brak van het geweld der baren, en de krijgslieden de gevangenen zouden ombrengen, toen zijn ze om Paulus' wil behouden geworden, en op voorstel van de hoofdman mochten degenen die konden zwemmen, het eerst van het schip. O, zie ze zwemmen!

*Die gevangenen vrijheid schenkt,
En aan hun ellende denkt.*

Maar er is nog meer. *En hij zeide: neem het op, toen stak hij zijn hand uit en nam het.* Weer was Hij de Eerste. Hij zeide: *Neem het op.* En Zijn woord is met macht. "Zijt niet ongelovig maar gelovig."

Toen stak hij zijn hand uit en hij nam het. Wat is een mens toch arm, blind en naakt geworden door de zonde. Hij moet alles van God ontvangen, want zonder Hem kunnen wij niets doen. O, wat is het daarom een voorrecht dat wij een barmhartig en medelijdend Hogepriester hebben, Die al onze zwakheden en hulpbehoefendheid kent. Ik toch leerde Efraïm gaan.

En dan is het: *Neem het tot u op.* Ja, dan wordt het ons eigendom, een vergeving van schuld en een recht tot het eeuwige leven. Het is de toepassing van het bloed des verbonds, waar al Gods levend gemaakte volk naar uitzielt. Het is het jaar van het welbehagen des Heeren, en de dag der wraak onzes Gods. Om alle treurigen te troosten. Het is sieraad voor as, en vreugde-olie voor treurigheid, en het gewaad des lofs voor een benauwde geest.

Toen stak hij zijn hand uit en hij nam het. Van deze hand lezen wij in Richteren 7 vers 6a: *Toen was het getal dergenen die met hun hand tot hun mond gelekt hadden driehonderd man.* Dit waren driehonderd geloofshelden, die met Gideon ten strijde trokken, tegen de Midianieten. Zij hadden allen een holle hand om water te scheppen, met een onderscheid van de grote massa, die zo maar op hun knieën gingen liggen om zo te drinken. Het geloof is de hand waarmede men de weldaad aanneemt en zonder geloof is het onmogelijk Gode te behagen. Dit geloof is een beproefd geloof, het is het geloof dat de wereld overwint. En het is door dit geloof, dat het leger der Midianieten gevallen is voor Gideon en zijn driehonderd mannen.

En zo vraagt de onderwijzer in onze Catechismus, Zondag 7: *Wat is een waar geloof?* Waarop wordt geantwoord: *Een waar geloof is niet alleen een stellig weten of kennis, waardoor ik alles voor waarachtig houd, dat ons God in Zijn Woord geopenbaard heeft, maar ook een vast vertrouwen, hetwelk de Heilige Geest door het Evangelie in mijn harte werkt, dat niet alleen anderen, maar ook mij vergeving der zonden, eeuwige gerechtigheid en zaligheid van God geschonken is, uit loutere genade, alleen om de verdienste van Christus wille.* 't Is zoals Jesaja zegt: *Een gespeend kind zal zijne hand uitsteken in het hol van een basilisk.*

Toen stak hij zijn hand uit en hij nam het. Het werd zijn eigendom door genade. Ik vraag u, is dit geen wondervolle openbaring?

Laat ons daarvan zingen uit Psalm 66 vers 3 en met een woord van toepassing eindigen.

*God baande, door de woeste baren
En brede stromen, ons een pad;
Daar rees Zijn lof op stem en snaren,
Nadat Hij ons beveiligd had.
Hij zal eeuw uit eeuw in regeren;
Zijn oog bewaakt het heidendom.
Hij zal d' afvalligen verneëren;
Hij keert hun trots' ontwerpen om.*

Toepassing.

Zo hebben wij dan met onze aandacht stilgestaan: *bij een schijnbaar goed voorgenomen werk; bij een teleurstellende uitkomst en bij een wondervolle openbaring.*

Nu komt de vraag tot u en mij: hebben wij onze naam horen noemen? Behoren wij bij die mensen, die het zelf wel afkunnen, die menen dat wij met onze eigenwillige godsdienst er zullen komen? Laten wij u dan waarschuwen, dat u aan de Jordaan des doods bedrogen zult uitkomen.

*Want die betrouwen op hun benen,
Wil God geen hulp of gunst verlenen.*

Wat ik u raden mag: roep nog intijds Christus te hulp. Sla het oog op Hem, voor zover ge dat kunt. Gedraagt u als *een ellendigen, uitlandsen, en rust niet voordat ge een gunstig antwoord hebt ontvangen*. Kiest dan heden wie gij dienen zult, want er zal na deze tijd voor u geen tijd meer zijn. Sla acht op het woord, dat tot u gebracht wordt, want dat woord, toegepast door de Heilige Geest, zal uw zaligheid zijn. Hoort zó, dat het tot u persoonlijk gebracht wordt; want weet 'dat de Meester daar is en Hij roept u'.

En u, die bij aanvang op die weg bent gekomen, die een oprechte keus hebt mogen doen, blijft daar niet bij staan. Zoek geen rust op de weg naar de vrijstad, maar vliedt de toekomstige toorn. Ja, vliedt tot God of het Hem behage moge, door de Heilige Geest, Christus dierbaar en noodzakelijk te maken. Opdat Hij u geve een hand des geloofs om Zijn weldaden aan te nemen.

En u, die deze wondervolle openbaring bent te beurt gevallen, 'staat er naar om uw roeping en verkiezing vast te maken, want dat doende zult gij nimmermeer struikelen in het ongelof'. O, laat ons jagen naar de prijs die van Boven is, vergetende hetgeen achter is. Want de kroon hangt op het einde van de weg, en die kroon behoort op Christus' hoofd. Want zo zingt de dichter:

*Eeuwig bloeit de gloriekroon
Op 't hoofd van Davids grote Zoon.*

Amen.

Zingen Psalm 105 vers 24.

*Die gunst heeft God Zijn volk bewezen,
Opdat het altoos Hem zou vrezen;
Zijn wet betrachten, en voortaan
Volständig op Zijn wegen gaan.
Men roem' dan d' Oppermajesteit,
Om zoveel gunst, in eeuwigheid.*

Overdenking over Zacharia 13 vers 1

Een fontein ter reiniging voor Juda geopend.

Lezen: Zacharia 13

Zingen: Psalm 68: 4

Psalm

Psalm 74:15

Psalm 87:5

Zingen Psalm 68 vers 4

*O God, toen Gij, met majesteit,
Uw Israël hebt uitgeleid,
En op Uw heil doen hopen;
Toen Gij langs Parans woesten grond
Hun voortooft, schokte d' aard' in 't rond;
De hoge heem'len dropen;
De bergen rezen zelfs omhoog;
Men zag dit Sinai voor 't oog
Van Israels Koning beven.
Een milden regen zondt G', o Heer',
Op Uw bezwijkend' erf'nis neer,
Om sterkt' aan haar te geven.*

Tekst: "Te dien dage zal er een fontein geopend zijn voor het huis Davids, en voor de inwoners van Jeruzalem, tegen de zonde en tegen de onreinheid." Zacharia 13:1

Geliefden.

Onze hoofdgedachte is: **Een fontein ter reiniging voor Juda geopend.**

Waarin aangetoond wordt:

- I. de zonde van Juda die om reiniging vraagt;
- II. het water van de fontein dat reiniging geeft;
- III. de dag, wanneer die fontein geopend is.

1. **De zonde van Juda die om reiniging vraagt.**

De profeet Zacharia heeft geprofeteerd in dezelfde dagen, waarin de profeet Haggai profeteerde. Slechts enige maanden later is hij hiermede begonnen, doch hij heeft veel langer dan Haggai gearbeid in Gods koninkrijk. Zij leefden ongeveer 500 jaren voor Christus, nadat de kinderen van Juda weer waren teruggekeerd in Jeruzalem, na de gevangelijke wegvoering naar Babel. Nu komt de profeet het volk te wijzen op het grote voorrecht, dat hen is ten deel gevallen. Dat zij stad en tempel weer mogen herbouwen, dewijl zij nu 70 jaren om hun zonden en ongerechtigheid zijn verdreven geweest.

Immers, zij hadden het gruwelijker gemaakt dan de heidenen, die rondom hen waren. Hoe hadden zij niet de afgoden gediend; de Baäls en de Astharoths. Ze gaven op

vogelgeschrei acht en hadden waarzeggers en duivelskunstenaars, en zij hielden de schandjongens in het land. En om dit alles had de Heere hen van voor Zijn Aangezicht verstoten en waren zij afgezonderd geweest aan de rivieren van Babel. En daar hebben zij gedacht aan al haar boze stukken, die zij bedreven hadden. *Want het zijn uwe zonden, o huis Israëls, die het u zo bitter maken.* Ja, dan hoorden zij de vijanden, zeggende: "Zingt ons één van de liederen Sions", maar zij antwoordden: "Hoe zouden wij een lied des Heeren zingen in een vreemd land?"

Uit deze geschiedenis van Juda en de inwoners van Jeruzalem hebben wij een duidelijk beeld van Adam in het paradijs. Hoe God hem evenals Jeruzalem gesteld had om een lof op aarde te zijn. Hoe hij versierd was met dat deugdenbeeld van ware kennis van God en met ware gerechtigheid in zijn ziel en ware heiligheid in handel en wandel. Ja, hier stond dat pronkjuweel van Gods schepping, die al de dieren naar hun aard noemde. In 't paradijs was geen sprake van zonde en onreinheid. Nee, maar daar was volkomen harmonie tussen God en de rechtschapen mens. Hier had Adam de tien woorden der wet geschreven in vleses tafelen des harten. En dat bestond in God lief te hebben boven alles.

En zo stonden wij allen in Adam in die heerlijke staat in de hof van Eden. Want God heeft uit één bloede het ganse menselijk geslacht gemaakt, want Adam representeerde al zijn nakomelingen. Want Adam was het hoofd van het werkverbond. En die kon door gehoorzaamheid aan Gods wet de zaligheid verdienen, *want God had immers de mens alsoo geschapen, volgens onze Catechismus, dat hij dat kon doen.*

Maar door de val des mensen ligt 't mensdom verloren en is het nodig dat een ieder *voor zichzelf* met Christus verenigd wordt, zal het wel zijn voor de eeuwigheid. "Want in Christus Jezus heeft noch besnijdenis enige kracht, noch voorhuid, maar een nieuw schepsel." Daarom moeten wij van dood levend gemaakt worden, zoals ons Christus Zelf leert: "Gijlieden moet wederom geboren worden". Nee, Christus is niet voor alle mensen gestorven, Hij bidt zelfs niet voor de wereld, maar voor degenen die Hem van de Vader gegeven zijn. En deze behoren dan ook geestelijkerwijze tot het huis van David, en worden indertijd ook inwoners van Jeruzalem. "Want die Hij tevoren verordineerd heeft, dezen heeft Hij ook geroepen." Zo werd Abraham geroepen als hij in den vreemde was.

Als God met een mens begint, dan krijgt hij te geloven dat God de Heere is, en met een gezicht op eigen zonde gevoelt hij zijn verdoemelijkheid voor God, zodat hij dan inziet niet te kunnen sterven zoals hij geboren is. Want als we geroepen worden van de duisternis tot het licht, dan worden we krachtdadig geroepen uit onze overtreding als erfzonde in het paradijs. Tot Adam was gezegd: "Van allen boom dezès hofs zult gij vrijelijk eten; maar van de boom der kennis des goeds en des kwaads, daarvan zult gij niet eten; want ten dage als gij daarvan eet, zult gij de dood sterven." Maar Salomo zegt in zijn Spreuken: "Een oorblazer scheidt den voornaamsten vriend". En waar is er ooit een woord méér in vervulling gegaan dan wel hier! Want dit ziet op die helse satan, die als een bliksem uit de hemel is gevallen en tot ons afgekomen. En het is die leugenaar van den beginne, die tot Eva kwam in de gedaante van een slang. Waar hij haar vraagt: *Is het ook dat God gezegd heeft?* En Eva luistert naar zijn stem als hij zegt: *Gij zult als God wezen en niet sterven.* "En zij zag dat die boom goed was tot spijs en zij nam van zijn vrucht en at en zij gaf ook haren man met haar en hij at." Toen zagen zij dat zij naakt waren en verborgen zich. Wat moet dit een ontdekking geweest zijn, gestaan te hebben in het hoogste Goed en gevallen te zijn in het grootste

kwaad. En daardoor gescheiden te zijn van hun voornaamste Vriend, God hun Maker. Die God waarvan de dichter zingt:

*Gods vriend'lijk aangezicht
Geeft vrolijkheid en licht
Voor al' oprechte harten.*

En zo zijn wij nu allen, zonder onderscheid, gevallen in dien jammerstaat, waarin wij hulpeloos sterven. Want wij zijn in Adam gestorven, de tijdelijke, geestelijke en eeuwigen dood. Ja, nu is er na de val niemand meer die naar God vraagt, er is er ook niet tot één toe. Want volgens Romeinen 5 : 18 is door één misdaad de schuld gekomen over alle mensen tot verdoemenis. En in Hosea 6:7 staat: "Maar zij hebben het verbond overtreden als Adam; daar hebben zij trouwelooslijk tegen Mij gehandeld." En daardoor kunnen wij niet anders dan de dood vruchten dragen. "Want toen wij in het vlees waren, wrochten de bewegingen der zonden, die door de wet zijn, in onze leden, om de dood vruchten te dragen." Romeinen 7 : 5. Gelijk geschreven is: *Er is niemand rechtvaardig, er is niemand die verstandig is, er is niemand die God zoekt*, enz.

Zo zien we dan dat we allen door onze erfzonde én dadelijke zonden onder het oordeel Gods liggen, met sprekende daden getuigende: *Wijk van ons, want aan de kennis Uwer wegen hebben wij geen lust*. En zo is het dan ook onmogelijk voor een Adamskind om tot God te naderen, zo God zelf geen weg had uitgedacht, waardoor en waarlangs wij weer met Hem in gemeenschap kunnen komen. Want zo leert ons Gods Woord, dat God de Vader in de stillen raad des Vredes een verbond heeft gemaakt met Zijnen Zoon, zeggende: Wie zal er met Zijn harte Borg worden om tot Mij te genaken? "Toen zeide Ik: Zie, Ik kom; in de rol des boeks is van Mij geschreven. Ik heb lust, o Mijn God, om Uw welbehagen te doen; en Uw wet is in het midden Mijs ingewands." Psalm 40. Ja, zo getuigt Hij van Zichzelven: "Ik was geboren als de afgronden nog niet waren; als nog geen fonteinen waren, zwaar van water. Aler de bergen ingevest waren; Toen was Ik een voedsterling bij Hem en Ik was dagelijks Zijn vermaken, te allen tijde voor Zijn aangezicht spelende, spelende in de wereld Zijns aardrijks, en Mijn vermaken zijn met der mensen kinderen."

Hier is Christus Jezus, Die meerdere Davidszoon, die sprekende wordt ingevoerd in de 89-sten Psalm: "Ik heb een verbond gemaakt met Mijn uitverkorene, Ik heb Mijn knecht David gezworen: Ik zal uw zaad tot in eeuwigheid bevestigen, en uw troon opbouwen van geslacht tot geslacht." Hier hebt ge Christus Jezus als Hoofd des verbonds, maar van een veel beter verbond, want dit is het verbond der genade, dat staat tegenover het werkverbond. En zo representeert Christus al Zijn uitverkorenen, waar Hij dan ook direct na de val in de moederbelofte is geopenbaard. De Schrift leert ons hoe Hij vervolgens afgebeeld wordt in de ceremonieën, in de brandoffers en slachtoffers, en in de personen die als typen naar Hem heenwezen.

Totdat de volheid des tijds daar was, dat God zijnen Zoon gezonden heeft in de wereld. Geworden uit een vrouw, geworden onder de wet. En voor de reiniging van de zonden van Zijn volk geleden heeft onder Pontius Pilatus. Is gekruisigd, gestorven en begraven, opgestaan uit de doden, opgevaren ten hemel, zittende ter rechterhand der kracht Gods in de hemel, waar Hij altijd leeft om voor Zijn volk te bidden. We zien uit de val in Adam, maar ook door hun dagelijkse schuld, de zonde van Juda, die om reiniging vraagt.

2. Letten we nu op onze tweede gedachte: *Het water van de fontein, dat reiniging geeft*.

Zo hebben we dan in onze eerste gedachte de twee verbondshoofden Adam en Christus gezien. Maar, zo hoor ik u vragen met de Catechismus zondag 7:

"Worden dan alle mensen wederom door Christus zalig, gelijk zij door Adam zijn veroemd geworden?"

Neen zij, maar alleen degenen, die Hem door een waar geloof worden ingelijfd en al Zijn weldaden aannemen."

Dus het is nodig dat een ieder voor zichzelf met Christus verenigd wordt. "Maar dit is het verbond, dat Ik na die dagen met het huis Israëls maken zal, spreekt de Heere: Ik zal Mijn wet in hun binnenste geven, en zal die in hun hart schrijven; en Ik zal hun tot een God zijn en zij zullen Mij tot een volk zijn." Jeremia 31 : 33. Zo leert een elk die geroepen wordt, in deze fontein der reiniging zijn ellende kennen uit de wet Gods. Ja, dan hebben zij tegen al de geboden Gods gezondigd en niet één daarvan gehouden. En hier is geen onderscheid in opvoeding of afkomst, want wij hebben allen gezondigd en derven de heerlijkheid Gods, en kunnen dan ook niet anders inwachten dan een eeuwig verderf en om van God verstoten te worden.

Doch, zo lezen wij in het twaalfde hoofdstuk, dat aan ons teksthoofdstuk voorafgaat, het tiende vers: "Doch over het huis Davids en over de inwoners van Jeruzalem zal Ik uitstorten de Geest der genade en der gebeden; en zij zullen Mij aanschouwen, Dien zij doorstoken hebben, en zij zullen over Hem rouwklagen als met de rouwklage over een enigen zoon; en zij zullen over Hem bitterlijk kermen, gelijk men bitterlijk kermt over een eerstgeborene."

Te dien dage zal er een fontein geopend zijn voor het huis Davids, en voor de inwoners van Jeruzalem. Als deze Fontein in de ziel geopend wordt, wat geeft de Heere dan ook wel een heldere blik in Zijn Godsgetuigenis, namelijk dat Christus een gestalte in hen moet krijgen, zodat het hier geldt: *Hij moet wassen en ik minder worden.* En ze ziet dat dit te krijgen is in de weg des gebeds. Hier kent de ziel geen rusten, maar evenals er in Israël een vluchten was naar de vrijstad, zo ook hier dat toevluchtnemend geloof in Hem, Die roept: *Komt allen tot Mij, die vermoeid en belast zijt en Ik zal u rust geven.*

Maar de ziel kent geen rust, want God is immers waard geëerd, gedankt en geprezen te worden! Ook de apostel Paulus vraagt: *Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal?* De drieduizend op de Pinksterdag riepen: *Wat moeten wij doen, mannenbroeders?* En Petrus zeide tot hen: *Bekeert u en een iegelijk van u worde gedoopt in de Naam van Jezus Christus, tot vergeving der zonden en gij zult de gave des Heiligen Geestes ontvangen.* Hieruit kunnen wij leren, dat de ziel na dit werk door 's Heeren Geest niet rusten kan. "Werkt uws zelfs zaligheid met vrezen en beven", zegt Gods Woord. Maar ook: "Het is God, Die in u werkt, beide het willen en het werken naar Zijn welbehagen." En door dit welbehagen krijgt men te zien dat men nog onbekeerd is en gaat men de toevlucht nemen onder de schaduw van Zijn vleugelen, roepende: *Heere, bekeer mij! Zo zal ik bekeerd zijn. Trek mij en wij zullen U nalopen.*

Maar evenwel, *veel wederwaardigheên, veel rampen zijn des vromen lot.* Zij zouden zo gaarne vooruit willen op de weg des heils, maar hoe gaan zij steeds achteruit. Ze zouden zo graag heilig voor God willen leven, maar wat een tekortkomingen! En nog meer, wat wordt er een teveel van het eigen ik in hun hart gevonden. Wat kan alles hen dan tegenstaan, ook hun godsdienst. Er volgt een teruggaan in deze weg, dat de klacht wordt gehoord:

*"Maar ach, hoewel mijn ziel dit weet,
Mijn voeten waren in mijn leed*

*Schier uitgeweken, en mijn treên
Van 't spoor der godsvrucht afgegleên."*

En in deze weg gaat de profetie in vervulling, als de Heere zegt: *En Ik zal maken dat zij een walg aan zichzelf hebben.* Dan ontvalt van 's mensen zijde alles, wat ook maar iets zou kunnen toedoen tot hun zaligheid. Maar langs deze weg en langs deze weg alleen leidt God Zijn volk uit het diensthuis van Egypte, door de woestijn tot het land Kanaän. En de Heere spreekt Zelf tot de ziel: *En Ik zal maken dat hun werk in der waarheid zal zijn.* En dit brengt ons tot onze derde gedachte.

3. De dag wanneer die fontein geopend is.

We lezen in Jesaja 61 vers 2: "Om uit te roepen het jaar van het welbehagen des Heeren, en de dag der wraak onzes Gods, om alle treurigen te troosten." Zie, dit is ook een dag die de Heere gemaakt heeft, een dag van boete en berouw. Wanneer de Geest zal gekomen zijn, zal Hij niet alleen overtuigen van zonde maar ook van gerechtigheid. *Van zonde, omdat zij in Mij niet geloven en van gerechtigheid, omdat Ik heenga naar de Vader.* Want wij hebben tegen God gezondigd en Christus is gekomen om de wil des Vaders te doen, zodat Hij dan ook heengaat naar de Vader, om Zich te verbergen achter het recht Gods. Want Sion zal door recht verlost worden en zal ook dit recht lief krijgen, zoals Christus dat recht lief heeft. O, wie zal bestaan als Hij verschijnt? Want Hij zal zijn als het vuur van een goudsmid en als de zeep eens vollers. 'En God wil dat aan Zijn gerechtigheid genoegdoening geschiede'. En zo zijn wij honderd talentponden schuldig en hebben niet één penning om te betalen. O, het is een dag der wraak: *Betaal Mij wat gij schuldig zijt.*

'Doet dan God de mens geen onrecht als Hij van hem eist wat hij niet doen kan?' Ganselijk niet, en dit wordt voor een verloren zondaar een hartelijk toestemmen. O, ze zeggen: *'t is recht, o God, als Gij mij verdoemt. Gij zijt recht in Uw doen en rein in Uw spreken. Ik leg mijn hand op de mond.* Job zegt: "Met het gehoor des oors heb ik U gehoord, maar nu ziet U mijn oog. Daarom verfoei ik mij, en ik heb berouw in stof en as". Maar, o God, is er voor zulk een zondaar nog een weg om deze welverdiende straf te ontgaan en weder tot genade te komen?

En dan is het: "Ik ben de Weg, de Waarheid en het Leven." O, hier is het: Die zal het uit het Mijne nemen en u verkondigen. Want het is het werk van de Heilige Geest om Christus dierbaar, beminnelijk, noodzakelijk en onmisbaar te maken. Dan wordt het kindeke in Bethlehems stal gevonden, in doeken gewonden, Die onze schuld voor God zal bedekken.

*Een licht, zo groot zo schoon,
Gedaald van 's hemels troon,
Straalt volk bij volk in d' ogen;
Terwijl 't het blind gezicht
Van 't heidendom verlicht,
En Isrel zal verhogen.*

O, dit is het jaar van het welbehagen des Heeren. Hier wordt de Fontein geopend voor het huis van David en de inwoners van Jeruzalem. Hier is het niet alleen een opening in het woord als getuigenis, maar het is een opening in het Woord Gods, dat nu Vlees geworden is en onder ons woont. Hoe wordt hier Zijn Naam een uitgestorte olie en daarom hebben Hem de maagden lief. Meer nog: *De rol des Boeks is met Zijn naam vervuld.* Hij is de Deur en de Stal der schapen. Hij is het Brood des levens. Hier hebt ge de opening van dat betere verbond, waarvan Christus Borg is geworden. Hier is het

een dag van overreding, hier is het: *Zijt niet ongelovig maar gelovig, want Hij is het Die met u spreekt.*

Ja Heere, Gij zijt mij te sterk geworden, Gij hebt overmocht. Wat is dit niet een overvloeiende Fontein! Zo getuigt Hij van Zichzelf: *zo iemand dorst heeft die kome tot Mij en drinke.* En dat water springt tot in het eeuwige leven.

O, volk des Heeren, ik vraag u: *Hoe zijt gij rechtvaardig voor God?*

Alleen door een waar geloof, Zondag 7: "Dat niet alleen anderen, maar ook mij vergeving der zonden, eeuwige gerechtigheid en zaligheid van God geschonken is, uit louter genade, alleen om der verdienste van Christus wil." Zondag 23: "Voor zoover ik zulke weldaad met een gelovig hart aanneem."

En zo wordt al dat volk geroepen om te zien op Hem, Die in alles verzocht is geweest, doch zonder zonde. Ziende op Hem, zoals Hij goedgevoelend het land is doorgedaan, genezende alle ziekte en kwalen onder het volk. Ziende op Hem, zoals Hij daar kroop in de hof van Gethsémané, als een worm en geen man. O, Hij begon droevig en zeer beangst te worden, opdat Hij onze angsten des doods zou wegnemen. Zie op Hem hoe Hij uitriep aan het kruis: "Mij dorst", opdat wij eeuwig liden zouden hebben. En hoe Hij vernederd is tot de dood des kruises, uitroepende: "Het is volbracht"! Maar één der krijgsknechten doorstade Zijn zijde met een speer en terstond kwam er bloed en water uit.

O volk, zie hier uw geopende Fontein: *het bloed tot verzoening en het water ter heiliging.* O, dat er eens een waarachtig zien des geloofs geboren mocht worden, om te zien op Hem die wij doorstoken hebben met onze zonden. Opdat wij waarlijk mochten rouwklagen, als over een enige zoon, opdat Christus moge wassen en wij minder worden. Ja, dat Hij moge wassen voor het oog des geloofs in al Zijn dierbaarheid. Dan nog zullen we met de koningin van Scheba moeten uitroepen: *De helft is ons niet aangezegd.*

Zingen: Psalm 74 vers 15

*Hoe menigmaal hebt G' ons Uw gunst betoogd,
't Zij G' een fontein deedt uit een rots ontspringen;
Of op een hoop de waat'ren samendringen,
Wanneer de stroom door U werd uitgedroogd.*

Toepassing.

Zo hebben wij dan met elkander overdacht: *de zonde van Juda die om reiniging vraagt; het water van de Fontein dat reiniging geeft; de dag wanneer die Fontein geopend is.*

Zo komt voor elk de vraag voor hoever wij kennis hebben aan deze zaken. En daar komt het op aan, want zo wij geen kennis van het verlossingswerk van Christus hebben, zal die onbekendheid ons voeren naar een eeuwig verderf. Hebben wij deze leer al van harte omhelst, dat wij allen zonder onderscheid dood liggen in Adam? En dat wij allen zijn als Juda en de inwoners van Jeruzalem, liggende in onze zonden en onreinheid? Dan zal het ook uw belangstelling hebben dat God nog een weg uitgedacht heeft waardoor en waarlangs het nog mogelijk is om weer met Hem in een verzoende betrekking te komen. Zie, deze twee zaken moeten in beginsel zuiver omhelst worden, zullen we enig gezicht hebben op onze verlorenheid en op de mogelijkheid tot redding die in God is.

In de tweede plaats mochten we stilstaan bij het water van de fontein dat reiniging geeft en dan vragen wij u: *Is de Heere u al tegengekomen op uw zondeweg?* Heeft Hij u al toegeroepen: *Tot hier toe en niet verder!* Moest gij uw zondige gezelschappen vaarwel zeggen? Immers, die het te beurt gevallen is, die weet het, dat hij tot dit alles moest roepen: *Henen uit!* Ja, dan gaat hij de stad des verderfs ontvluchten, omdat hij ziet dat hij daarin zijn eeuwige ondergang tegemoet gaat. Hij zou elk wel willen toeroepen: *Vliedt de toekomenden toorn!* Er zal dan ook geen rust gevonden zijn voor en alear u ook met Bunyan dat poortje van de binnenzijde geopend ziet worden. En uw voetstappen bij aanvang moogt zetten op die verse en levendige Weg, die in Christus is ontsloten en de verstandigen naar boven leidt. Tot Lot werd gezegd: "Zie dan niet achter u om en sta niet op deze ganse vlakte; behoud u naar het gebergte heen, opdat gij niet omkomt." Waar de dichter van zingt:

*Ik sla de ogen naar 't gebergte heen
Vanwaar ik dag en nacht,
Des Hoogsten bijstand wacht.*

Gods volk kent bij aanvang de dag waarop deze Fontein voor haar geopend werd. Immers, 'dat is de dag die de Heere gemaakt heeft', zoals de dichter van Psalm 118 zingt:

*Laat ons verheugd van zorg ontslagen,
Hem roemen die ons blijdschap geeft.*

Of met Psalm 65 vers 12: "Gij kroont het jaar Uwer goedheid, en Uw voetstappen druipen van vettigheid." Ja, het was een zangtijd en bloemendag, want hier gaat het woord in vervulling: De zangtijd genaakt en de bloemen worden gezien in het land, en de stem van de tortelduif wordt gehoord. Zij zingen dan wel:

*'k Zal Hem nooit vergeten,
Hem mijn Helper heten,
Al mijn hoop en lust.*

Maar ook komt er weer een tijd dat de wind zich over 't land laat horen. Dan knakt haar steel en haar schoonheid gaat verloren. Maar God spreekt: *Ik heb Mij overgehouden een arm en ellendig volk, die zullen op den Naam des Heeren betrouwen.* Wij mogen elkander toeroepen:

*Hoopt op den Heer, gij vromen;
Is Israël in nood?
Er zal verlossing komen.
Zijn goedheid is zeer groot.
Hij maakt op hun gebeden,
Gans Israël eens vrij
Van ongerechtigheden,
Zo doe Hij ook aan mij.*

Dan zal het eeuwig dag zijn en eeuwige bruiloft. En eeuwig zal deze Fontein geopend zijn. En daar is eeuwige verzadiging van vreugde aan Gods rechterhand. Amen.

Zingen: Psalm 87 vers 5.

*Dan wordt Mijn Naam met lofgejuich geprezen;
Dan zullen daar de blijde zangers staan,
De speelliên op de harp en cimbel slaan,
En binnen u al Mijn fonteinen wezen.*

Overdenking over Openbaring 7 vers 14b

De verheerlijkte staat van Gods volk in de hemel

Lezen: Openbaring 7

Zingen: Psalm 36: 3

Psalm

Psalm 37: 2-3

Psalm 2: 7

Zingen: Psalm 36 vers 3

*Bij U, HEER', is de levensbron;
Uw licht doet klaarder, dan de zon,
Ons 't heuglijk licht aanschouwen.
Wees die U kennen mild en goed,
En toon d' oprechten van gemoed
Uw recht, waar z' op vertrouwen.
Dat mij nooit trotse voet vertrapp',
Noch boze hand in ballingschap
Ellendig om doe zwerven!
Daar zijn de werkers van het kwaad
Gevallen in een jammerstaat,
Waarin zij hulp'loos sterven.*

Tekst: "Dezen zijn het, die uit de grote verdrukking komen; en zij hebben hunne lange klederen gewassen en hebben hunne lange klederen wit gemaakt in het bloed des Lams." Openbaring 7 vers 14b

Geliefden.

Als wij dit zevende hoofdstuk van de Openbaring van Johannes, in verband met onze tekst lezen, dan bemerken wij dat er een zeer bijzondere vergadering belegd was in de hemel. Zo zag Johannes vier engelen staan op de vier hoeken der aarde. Het werk van deze engelen was om de winden van valse leringen tegen te houden. Totdat de dienstknechten Gods zouden verzegeld zijn aan hunne voorhoofden. Zo werden er uit elk geslacht van Israël twaalfduizend verzegeld. Hier worden al de stammen Israëls genoemd, uitgezonderd de stam van Dan en in plaats daarvan de stam van Manasse. *Honderdviereveertigduizend waren verzegeld uit Israël.* Dit is een bepaald voor een onbepaald getal. En die worden hier eerst genoemd, omdat Israël de eerstgeborene is. Dan zag Johannes een schare, die niemand tellen kon, uit alle taal, geslacht en volk. En ze waren bekleed met lange witte klederen. En palmtakken waren in hun handen; ten teken van overwinning. En zij riepen met grote stem, zeggende: "De zaligheid zij onzen God, Die op de troon zit, en het Lam. En al de engelen stonden rondom de troon en rondom de ouderlingen en de vier dieren; en vielen voor den troon neder op

hun aangezicht, en aanbaden God, zeggende: Amen. De lof en de heerlijkheid en de wijsheid en de dankzegging en de eer en de kracht en de sterkte zij onzen God in alle eeuwigheid. Amen."

Hoe zal het Johannes te moede zijn geweest, bij dit plechtig gezicht! Al de verlost en uit Israël en uit de heidenen; en daar rondom al de legioenen van engelen. Met de ouderlingen en de vier dieren, staande en neervallende voor de troon van God en het Lam. Dan is ook Johannes neergevallen in aanbidding. En één uit de ouderlingen antwoordde, zeggende tot hem: "Dezen, die bekleed zijn met de lange witte klederen, wie zijn zij, en vanwaar zijn zij gekomen?" En hij sprak tot hem: "*Heer, gij weet het.*" Deze vraag van één der ouderlingen is een schijnbare onwetendheid, om Johannes uit te lokken. Maar als Johannes het niet weet, zal de ouderling het hem bekend maken. En dan komen wij aan onze tekstwoorden, die wij nader wensen te overdenken.

We letten dan op: **de verheerlijkte staat van Gods volk in de hemel.**

- I. de lage en jammerlijke toestand waarin zij vroeger verkeerd hadden;
- II. de middelen waardoor zij bereid werden voor de grote eer en gelukzaligheid.

1. *Het is een lage en jammerlijke toestand, waarin al de nakomelingen van Adam zijn gekomen.*

Zo representeerde Adam al zijn nakomelingen als het hoofd van het werkverbond. En Adam viel moed- en vrijwillig van God af door Hem de werken der gehoorzaamheid op te zeggen, zodat wij met hem uit die heerlijke hof zijn uitgedreven. Daarvan getuigt de dichter van Psalm 36:

*"Daar zijn de werkers van het kwaad
Gevallen in een jammerstaat,
Waar in zij hulp'loos sterven."*

Zo zijn wij dan allen zonder onderscheid het beeld Gods verloren; bestaande in ware kennis, gerechtigheid en heiligheid. En zijn wij onderworpen aan een drievoudige dood, namelijk geestelijk, tijdelijk en eeuwig. Nee, er is geen onderscheid tussen Jood en Griek; godsdienstig of godloos, wij hebben allen gezondigd en derven de heerlijkheid Gods. Zo had God naar recht, krachtens deze ongehoorzaamheid, ons allen aan onszelf kunnen overlaten; om als gehoorzame slaven de wil van de satan te doen, die een mensenmoorder is van den beginne. Maar nu heeft God van de nooit begonnen eeuwigheid, bewogen in Zichzelf, een volk verkoren dat Zijn lof zou vertellen. Zo is daar in de stille Vrederaad, voor de grondlegging der wereld gehandeld tussen de Vader en de Zoon, wie voor dat volk zou Borg worden, wanneer ze in Adam zouden vallen. Toen zeide de Zoon: *Ziet Ik kom, o God, om Uw welbehagen te doen en Uw wet is in het midden Mijns ingewands.* Psalm 40.

Zo is hij dan ook daadwerkelijk gekomen in de volheid des tijds, om te zoeken en zalig te maken wat verloren was. Christus heeft ons verlost, zegt de Kerk, van de vloek der wet. Hij heeft Zijn volk met Hem gezet in de hemel, wanneer Hij Zijn Kerk heeft thuis gebracht met Zijn hemelvaart. "Hij heeft de gevangenis gevankelijk gevoerd. Hij heeft gaven genomen om uit te delen onder de mensen; ja, ook de wederhorigen om bij U te wonen, o Heere God!" Psalm 68.

Maar niet alleen dat Hij deze zaligheid verdiend heeft en Zijn volk met God verzoend heeft, door Zijn dood. Hij past deze zaligheid bij aanvang toe aan Zijn uitverkorenen. Dit doet Hij door een krachtdadige roeping, door de prediking des Woords en toepassing van de Heilige Geest. *De doden zullen horen de stem des Zoons Gods. En die ze gehoord hebben zullen leven.* Zo werd het hart van Lydia geopend, dat zij acht nam op hetgeen van Paulus gezegd werd! Zij werd in God gelovig. De stokbewaarder

roept: *Wat moet ik doen om zalig te worden?* Wanneer de Geest zal gekomen zijn, zal Hij de wereld overtuigen van zonde.

- Dit is het eerste van die grote verdrukking, waaruit ze komen. Ze leren hun ellendigheid uit de wet van God kennen.
- Ten tweede. Zij willen de wet gaan doen, want het gebod is heilig en goed. "Is dan de wet zonde? Dat zij verre."
- Ten derde. Hij kan Gods wet niet houden, vanwege vleselijke zwakheid. "Het willen is wel bij mij, maar het volbrengen vind ik niet."
- Ten vierde. "De wet is bovendien ingekomen, opdat de zonde te meerder worde." Nee, zo'n mens doet niet méér zonden, maar hij leert meer zonden herkennen.
- Ten vijfde: de wet is geestelijk. "Die een vrouw aanziet, om haar te begeren, heeft alreeds overspel met haar gedaan."
- Ten zesde: God wil dat aan Zijn gerechtigheid genoeg geschiede. Hij moet betalen; door zichzelf of door iemand anders en die Anderen kent hij niet. Al is het dat hem Jezus verkondigd is van zijn kinderjaren af. Hij is voor hem verborgen. "Hij was veracht en wij hebben hem niet geacht." Jesaja 53.
- Ten zevende: Christus is de Steen, Die de bouwlieden verworpen hebben. "Is deze niet de Zoon des timmermans, wiens vader en moeder wij kennen?" En dat is maar een natuurlijke kennis, deze is te kort voor de eeuwigheid.
- Ten achtste: Christus moet gekend worden door het geloof. Maar ziet hier weer die grote verdrukking. Zij ontwaren dat zij geen geloof hebben. "Het geloof is een gave Gods."
- Ten negende: voeg hierbij alle tegenspoeden des levens, door familie-omstandigheden of ziekte en ander lichaamslijden. Met het oog op dit alles kunnen zij wel uitroepen: "Al Uw golven en al Uw baren zijn over mij heengegaan." Het is als bij de scheppingsmorgen. Duisternis was op de afgrond, en de Geest Gods zweefde, of *broedde*, over de wateren. God zeide: *daar zij licht!* En daar was licht. "Het licht schijnt in de duisternis en de duisternis heeft het niet begrepen." "Het pad des rechtvaardigen is geheel effen, voortschijnende tot de vollen middag." Jesaja zegt: *Wachter, wat is er van den nacht? De morgenstond is gekomen, maar het is nog nacht.*
- Ten tiende: zo een overtuigde zondaar denkt, en brengt het ook in praktijk: *Als God nu maar zo gewillig was als hijzelf, dan zou hij zeker zalig worden*, niet wetende dat God wacht om genadig te zijn.
- Ten elfde: hij krijgt de noodzakelijkheid van Jezus te kennen. Hij bidt: *Ach Heere, mocht ik Jezus leren kennen?* Hij zegt, met de bruid uit het Hooglied: *Ontwaak Noordenwind, ter ontdekking van mijn zonden, en kom Gij Zuidenwind, met Uw lieflijke vertroosting.*
- Ten twaalfde: hij gaat buiten de legerplaats van zijn goede voornemens; van zijn kerkgaan, van zijn aalmoezen; want uit de werken der wet zal geen mens gerechtvaardigd worden voor God. Hij ziet dat hij aan al de geboden Gods schuldig staat en hij heeft geen penning om te betalen. Hij zegt: *het is buiten hope. God is recht in al Zijn weg en werk.* O, wat een grote verdrukking!

*Ik lag gekneld in banden van de dood;
Daar de angst der hel mij allen troost deed missen;
Ik was benauwd, omringt door droefenissen;
Maar riep de Heer' dus aan in al mijn nood:*

Och Heer, och wierd mijn ziel door U gered!

Ziedaar een weinig van de lage en jammerlijke staat, waarin zij vroeger verkeerd hadden.

2. *Letten wij nu nog op de middelen, waardoor zij bereid werden voor de grote eer en gelukzaligheid.*

a. Ten eerste: deze middelen zijn *lange witte klederen*. Lange witte klederen wijzen op rechtvaardigmaking. 'Die Hij geroepen heeft, deze heeft Hij ook gerechtvaardigd'. Zo wordt een ellendig zondaar gerechtvaardigd door het geloof, als hij door de trekkende liefde des Vaders, mag en moet komen tot Jezus. 'En die tot Hem komt, zal Hij geenszins uitwerpen.' Zo is het einde der wet Christus een iegelijk die gelooft. Zo'n ontdekte zondaar roept uit: *Is er nog een weg om deze welverdiende straf te ontgaan en weder tot genade te komen?*

God zegt: *daar hebt ge Mijn Zoon*. De apostel zegt: "Het heeft God behaagd, Zijn Zoon in mij te openbaren." Zoals de Israëlieten in de woestijn nog met een gebroken oog op de verhoogde slang zagen. En die op Hem zagen werden genezen van de slangenbeet. Zo zijn ook de uitverkorenen van de slang gebeten in het paradijs en kunnen zij uit de werken der wet niet meer zalig worden. Wij hebben het werkverbond verbroken als Adam. Maar van veel beter verbond is Jezus Borg geworden. Hij is Borg, Middelaar en Hoofd des verbonds. Zo wordt Christus de ziel dierbaar door het geloof. Als zij op Hem mag zien, zoals de rol des boeks met Zijn Naam vervuld is. "Zijn naam is een olie, die uitgestort wordt, daarom hebben Hem de maagden lief. De liefde is sterk als de dood, hard als het graf. Vele wateren zouden deze liefde niet kunnen uitblussen." Zo wordt de Hoge priester gezalfd met kostelijke zalf. Men goot het uit op zijn hoofd, het doortrok zijn baard en klederen. Psalm 133.

Maria bracht een fles met onvervalste nardus. Zij brak die fles en goot haar uit op Zijn hoofd, waar Hij aan tafel zat. Het wil zeggen: een verbroken en verslagen geest; en die zal God nooit verachten. O, dat neervallen aan Zijn voeten, dat hartelijk wenen, dat uitstorten van het hart, dat openleggen van al zijn noden voor de tijd en voor de eeuwigheid! Dan is er niets meer tussen de zondaar en Jezus. Hij zegt: *vertel mij uw reden, opdat gij moogt gerechtvaardigd worden*. Het huis werd vervuld met de geur des nardus. Maar niet minder, het huis van haar hart werd vervuld. Johannes zegt: *wij hebben Hem lief, omdat Hij ons eerst heeft liefgehad*. Zij droogde Zijn voeten met haar lange haren. Ziehier, haar lange klederen van rechtvaardigmaking der heiligen. Zo geeft zij zich én naar lichaam én naar ziel aan Jezus.

b. Deze lange klederen verbeelden ook heiligheid. "Maar gij zijt afgewassen, maar gij zijt geheiligd door de Geest onzes Gods." *Dien Hij geroepen heeft, deze heeft Hij ook gerechtvaardigd en die Hij gerechtvaardigd heeft, deze heeft Hij ook geheiligd*. *Geheiligd* wil zeggen: afgezonderd, gezegend. Dat volk krijgt een vernieuwde wil, een geheiligd verstand en nieuwe genegenheden. Dat leven, dat uit God is, wil ook wat God wil. Johannes zegt: *hij kan niet zondigen, want hij is uit God geboren*. Niet dat een kind van God niet zondigt naar het vlees, want dat onderwerpt zich der wet Gods niet en het kan ook niet, maar het is de nieuwe mens, die naar God geschapen wordt in ware kennis, gerechtigheid en heiligheid.

Zij komen ook uit deze grote verdrukking van geest en vlees, hetwelk een strijd is op leven en dood. De verstgevorderde heeft maar een klein beginsel van deze gehoorzaamheid.

De tekst meldt ons ook *lange witte klederen, die gewassen zijn in het bloed des Lams*. Zij hebben hun lange klederen wit gemaakt door het geloof in Zijn bloed, dat reinigt van alle zonden. Zonder bloedstorting geschiedt er geen vergeving. Dit bloed is gestort op Golgotha's kruis, waarin al Gods volk vergeving heeft van schuld en een recht tot het eeuwige leven. Maar dit volk heeft nodig een toepassing van dat bloed in de consciëntie. Zoals de Israëlieten het bloed moesten strijken aan de bovendeur en aan de zijposten der deuren, opdat de engel des verderfs voorbij mocht gaan. Sion heeft het recht lief, zij willen zalig worden met behoud van Gods deugden. 'Van recht en van gericht zijn vasten steun ontlenuen', Psalm 89. Zo lezen wij van deze witte klederen in Psalm 68: &.

*"Gelijk een duif door 't zilverwit
En 't goud dat op haar veed'ren zit,
Bij 't licht der zonnestrallen,
Ver boven and're voog'len pronkt,
Zult gij, door 't Godd'lijk oog belonkt
Weer met uw schoonheid pralen."*

Zij hebben ze gewassen *in het bloed des Lams*. Het is een dierbaar bloed, omdat het is het bloed des Zoons Gods. Hij was waarachtig God en waarachtig mens. *Gij zijt duur gekocht, zo verheerlijkt dan God in uw ziel en lichaam, welke beide Godes zijn*. Zo dorst al dat volk naar den levenden God, om alzo ook voor zich toegepast te zien, dat de schuld ook voor hen voldaan is. En mogen ze Hem aanschouwen, Die verhoogd is om Middelaar te zijn. En kunnen zij niet rusten, aler zij met bewustheid voor zichzelf met Thomas kunnen zeggen: *mijn Heere en mijn God*. Zij moeten die witte keursteen hebben, met daarop de nieuwe naam, die niemand kent dan die hem ontvangt. Jakob kreeg in Pniël een nieuwe naam en zo is een goede naam beter dan goede olie.

Maar hoe het ook zij: *God deelt aan een iegelijk in het bijzonder gelijk hij wil*. Het is als met de schipbreukelingen van het schip waarop Paulus was. de één zwemmende, dit wil zeggen in de liefde, die de vrees buiten drijft. En de ander op een stuk van het schip, op de beloften en de toezegging. Maar allen zijn zij behouden aan wal gekomen. Zo gaat het niet om de mate der genade, maar om de waarheid en oprechtheid. Dat bestaat in het aanhangen van de Heere, en wie de Heere aanhangt is één geest met Hem. En deze zijn het die uit de grote verdrukking komen en enkel en alleen om het bloed des Lams.

Het Lam, dat gekomen is in de plaats van dat volk. "Hij was veracht en wij hebben hem niet geacht, maar waarlijk, Hij heeft onze krankheden op zich genomen en onze smarten heeft Hij gedragen. De straf, die ons den vrede aanbrengt, was op Hem en door Zijn striemen is ons genezing geworden."

Hoort Hem klagen in Gethsémané: *Mijn ziel is geheel bedroefd tot de dood toe*. Zijn zweet werd als grote druppelen bloed, die op de aarde afliepen. Het aardrijk dat vervloekt was om onzentwil. O, zie hoe zij Hem gezeseld hebben en zij Hem bespotten, en een kroon van doornen gevlochten hebbende, zetten die op Zijn hoofd. Ziet hoe ze Zijn voeten en handen hebben doorboord met nagelen en een ieder riep: *Kruis hem!* En dit hebben de krijgsknechten gedaan.

Maar wat hebben ik en gij gedaan? O, mochten wij er rechte kennis van omdragen, dat wij Zijn kroon hebben gevlochten en Zijn beker gevuld door erf- en dadelijke zonden. Dat wij een rouwklagen mochten hebben: *o, wee ons, dat wij zo gezondigd hebben!* En zo onze lange klederen mochten uitwassen, door het geloof, in Zijn bloed. Die zo zichzelf veroordeelt, zal niet veroordeeld worden.

Hij riep met grote stem: *Lazarus, kom uit!* En hij kwam uit met grafdoeken omwonden. En wederom riep Hij met grote stem: "*Het is volbracht*", en ging in de plaats van Lazarus, om te sterven voor de zonden. Daarna legden ze Hem in een nieuw graf, waarin nog nooit iemand gelegd was geweest. "Het oude is voorbijgegaan, ziet het is alles nieuw geworden." Hij is het tarwegraan dat in de aarde gevallen is en veel vrucht heeft voortgebracht. En die vrucht daarvan zal ruisen als de Libanon. Psalm 72. "Want dat Hij gestorven is, dat is Hij der zonde eenmaal gestorven en dat Hij leeft, dat leeft Hij Gode." Hij heeft gezegd: *Waar Ik ben daar zal ook Mijn dienaar zijn.* "Ik leef en gij zult leven." Ja, zij zullen allen met Hem als koningen en priesters heersen in alle eeuwigheid. *Die met Hem één plant geworden zijn in de gelijkmaking Zijns doods; zij zullen het ook zijn in de gelijkmaking Zijner opstanding.* Hij waakt over het stof van Zijn duur gekocht volk tot de dag der opstanding. Zij zullen met lichaam en ziel altijd bij de Heere zijn, met al de verlost en om de troon, waar God zal zijn Alles en in allen. En werpen dan hun kronen neer aan de voeten van het Lam, zeggende: "Gij hebt ons Gode gekocht met Uw bloed, uit alle geslacht en taal en volk!" En alzo zullen zij altoos bij den Heere zijn. "Deze zijn het die uit de grote verdrukking komen en zij hebben hun lange klederen gewassen en zij hebben hun lange klederen wit gemaakt in het bloed des Lams."

Zingen: Psalm 37 vers 2 en 3

*Stel op de Heer' in alles uw betrouwen;
Betracht uw plicht; bewoon het aardrijk; leer
Uw welvaart op Gods trouw volstandig bouwen;
Verlustig u met blijdschap in de HEER';
Dan zal Hij u in liefde' en gunst aanschouwen,
U schenken, wat uw hart van Hem begeer'.*

*Geen ijd'le zorg doe u van 't heilspoor dwalen;
Houd in uw weg het oog op God gericht,
Vertrouw op Hem, en d' uitkomst zal niet falen.
Hij zal welhaast uw recht, voor elks gezicht,
Doen dagen, als de morgenzonnestralen,
En blinken, als het helder middaglicht.*

Toepassing

Ziedaar een weinig stil gestaan bij de lage en jammerlijke staat vanwaar dit volk komt. En bij de middelen waardoor zij tot die heerlijke staat zijn gekomen. Nu komt de vraag tot u en mij: *hebben wij leren kennen onze staat van ellende, uit de wet Gods?* Hebben wij als een ellendige en uitlandige, onze toevlucht genomen tot God, om geholpen en gered te worden? Hebt u te zien gekregen, dat de Heere van u niets gebruiken kan? Is er een stonde gekomen dat het aan uw kant werd buiten hoop? Is Christus u dierbaar geworden, zodat u zei met de bruid uit het Hooglied: *alles wat aan Hem is, is gans begeerlijk?* Staat u ernaar om op te wassen is deze kennis van de Heere Jezus Christus. Om te mogen ontvangen een toepassing van het bloed? Dan geen nood. *Zalig zijn zij die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid, want zij zullen verzadigd worden.* "De Heere heeft Zich overgehouden een arm en ellendig

volk en die zullen op de Naam des Heeren betrouwen." De Heere is voor dat volk geen land van uiterste donkerheid. *Hij troost het hart, dat schreiend tot Hem vlucht.* Hij zal al uw schatkameren vervullen.

Waar liefde woont, gebied den Heer' den zegen.

Daar woont Hij Zelf, daar wordt Zijn heil verkregen

En 't leven tot in eeuwigheid.

Dit is zeker, dat de wereldling, die de zonde indrinkt als water, als hij niet tot God bekeerd wordt, voor eeuwig zal komen in die plaats, die brand van vuur en sulfer. O, ongelukkig mens, die zich stelt met verheven schilden tegen de Allerhoogste. Wie weet hoe spoedig uw uur daar is, dat ge voor God moet verschijnen. En dan zullen alle goddelozen een stoppel zijn en de toekomstige vlam zal ze in brand zetten. Maar ook de godsdienstige mens, die meent met zijn kerkgaan en goede voornemens ten hemel te kunnen gaan, zonder voor God ooit een verloren zondaar te zijn geworden. Met u staat het er al even droevig bij. U hebt het bloed des nieuwen testaments onrein geacht. Indien wij op deze grote zaligheid geen acht slaan, dan blijft er geen slachtoffer over voor de zonde. Maar een verschrikkelijke verwachting des eeuwigen vuurs, dat de tegenstanders zal verslinden. Wij lezen zo in het formulier des doops, *dat wij vermaand worden om ons leven buiten onszelf in Christus te zoeken.*

De Heere mocht u nog vernederen onder Zijn krachtige hand, opdat u zeggen mocht: *het is buiten hoop.* En dat u de middelen mocht gaan gebruiken, die God u in de weg van vernedering schenken wil. Opdat u zo uit de grote verdrukking mocht geleid worden, tot de eeuwige heerlijkheid. Amen.

Psalm 2 vers 7

Welzalig zij, die, naar Zijn reine leer,

In Hem hun heil, hun hoogst geluk beschouwen;

Die Sions Vorst erkennen voor hun Heer'!

Welzalig zij, die vast op Hem betrouwen!

Overdenking over Lukas 2:8-16

Bethlehem Efratha.

Lezen: Lukas 2: 1-21.

Zingen: Psalm 85: 1

Psalm 138: 2

Psalm 98: 2

Psalm 105: 24

Zingen: Psalm 85 vers 1.

*Gij hebt Uw land, o HEER', die gunst betoond,
Dat Jakobs zaad opnieuw in vrijheid woont;
De schuld Uws volk hebt G' uit Uw boek gedaan;
Ook ziet Gij geen van hunne zonden aan;
Gij vindt in gunst, en niet in wraak, Uw lust;
De hitte van Uw gramschap is geblust.
O heilrijk God, weer verder ons verdriet;
Keer af Uw wraak, en doe Uw toorn teniet.*

Geliefden.

"Gij hebt Uw land, o HEER', die gunst betoond." zo is de aanhef van deze psalm.

Gunst betoond en dat van Wie? *Gij hebt het gedaan*, zegt hij.

Wie is die *Gij*, zo vraagt u?

Het is met eerbied gezegd *God Drie-enig Die deze gunst betoond*.

Waaraan is die gunst betoond?

Aan uw land, zegt de psalmist.

Wat is dat land?

Het is het hart van een gans verloren Adamskind, dat door erf- en dadelijke zonden dat land woest en ledig heeft gemaakt. Zó woest en ledig, dat allen de kennis Gods kwijt zijn, zodat dit land niets anders voortbrengt dan stinkende zondevruchten. Zó walgelijk, zodat hij is "een rook in Mijn neus, een vuur, den gansen dag brandende." Zodat wij met recht kunnen zeggen: *een gans ellendig land*. En dat ellendige land wordt nu die gunst betoond. De onberijmde Psalm zegt: "Gij zijt Uw land gunstig geweest, HEERE; de gevangenis van Jakob hebt Gij gewend."

Het is die Jakob, wiens naam betekent *bedrieger*. Maar het is ook die Jakob, die God van eeuwigheid heeft liefgehad. Daarom zegt hij:

*"De schuld Uws volks hebt G' uit Uw boek gedaan;
ook ziet Gij geen van hunne zonden aan".*

Want God ziet geen zonde in Jakob noch overtreding in Israël. Is er dan geen zonde in Jakob? Gewis ja; dit maakt zijn naam wel uit. Daarom is er ook sprake van de gevangenis van Jakob. Maar:

*"Gij vindt in gunst, en niet in wraak, Uw lust.
De hitte van Uw gramschap is geblust."*

Als een bewijs hoe billijk God toornst tegen de zonde, ook van Jakob. Maar zij is geblust. Och, waarin is dan die toorn geblust? Dit wensen we nog wat nader te beschouwen in de tekstwoorden die wij opgetekend vinden in Lukas 2 daarvan het 8ste tot en met het 16de vers, waar wij aldus lezen:

8 En er waren herders in diezelfde landstreek, zich houdende in het veld, en hielden de nachtwacht over hun kudde.

9 En zie, een engel des Heeren stond bij hen, en de heerlijkheid des Heeren omscheen hen, en zij vreesden met grote vreze.

10 En de engel zeide tot hen: Vreest niet, want zie, ik verkondig u grote blijdschap, die al den volke wezen zal;

11 Namelijk dat u heden geboren is de Zaligmaker, Welke is Christus de Heere, in de stad Davids.

12 En dit zal u het teken zijn: Gij zult het Kindeke vinden in doeken gewonden en liggende in de kribbe.

13 En van stonden aan was daar met den engel een menigte des hemelsen heirlegers, prijzende God en zeggende:

14 Ere zij God in de hoogste hemelen, en vrede op aarde, in de mensen een welbehagen.

15 En het geschiedde, als de engelen van hen weggevaren waren naar den hemel, dat de herders tot elkander zeiden: Laat ons dan heengaan tot Bethlehem en laat ons zien het woord, dat er geschied is, hetwelk de Heere ons heeft kond gedaan.

16 En zij kwamen met haast, en vonden Maria en Jozef, en het Kindeken liggende in de kribbe.

Onze hoofdgedachte is: **Bethlehem Efratha**. We letten dan op:

1. De wachtende herders.
2. Het Evangelie verkondigd.
3. Het Kindeke gevonden.
4. Zijn lof verteld.

Zingen: Psalm 138 vers 2.

*Door al Uw deugden aangespoord,
Hebt Gij Uw woord
En trouw verheven.
Gij hebt mijn ziel, op haar gebed,
Verhoord, gered,
Haar kracht gegeven.
Al 's aardrijks vorsten zullen, HEER,
Uw lof en eer
Alom doen horen;
Wanneer de rede van Uw mond,
Op 't wereldrond
hun klinkt in d' oren.*

1. **De wachtende herders.**

Letten we dan op de wachtende herders. Zoals wij lezen: *En daar waren herders in diezelfde landstreek, namelijk in Efratha. Daar waren deze herders, zich houdende in*

het veld en zij hielden de nachtwacht over de kudde. Zo wordt ons kort en zakelijk gemeld:

- a. de plaats waar zij waren en
- b. het werk dat zij deden.

a. Staan we bij ieder een ogenblik stil. Daar waren herders, gewone schaapherders. Op zichzelf een heel gewone zaak, maar het gewone wordt bijzonder, als wij lezen, dat zij waren in diezelfde landstreek waarin Christus was geboren. Hieruit kunnen wij leren dat deze herders wederomgeboren mensen bij aanvang waren. Dit zal verder blijken, als wij lezen: *dat zij waren zich houdende in het veld.*

Welk veld wordt hier bedoeld? Zo hoor ik u vragen.

Wel, dat veld is - geestelijk te verstaan - niets anders dan *Gods getuigenis, dat eeuwig zeker is, en slechten wijsheid leert.*

Wilt u weten, wie daar ook in dat veld geweest was? Wel, het was David, die jongen, rood van haar, doch schoon van aangezicht. Hij was in het veld bij de kudde. En daar zong hij bij zijn snarenspeel psalmen tot Gods eer.

Wilt u weten, wie daar ook al in het veld geweest was? Het was Ruth, die dochter der Moabieten. Ziet haar aren lezen op het veld van Boaz. Of wilt u liever: uit Gods getuigenis. Zo lezen wij: "Zij kwam bij geval op het land van Boaz". En deze Boaz was een type van de Heere Jezus.

Zo lezen wij dan ook van Ruth, dat zij eerst kwam in het land met een schaap van de kudde. Namelijk haar schoonmoeder Naomi. En zodoende met heel de kudde des Heeren HEEREN. Want daar is één Herder en één kudde.

En met deze kudde komen al de uitverkoren zondaren op Gods tijd in het land waar Christus geboren is. Want Hij leeft en ook zij zullen leven. Daarom lezen wij zo in de profeten: "Als Ik bij u voorbijging, zo zag Ik u, vertreden zijnde in uw bloed, en Ik zeide tot u in uw bloed: Leef; ja, Ik zeide tot u in uw bloed: Leef." Als een bewijs, dat niemand iets toedoet tot zijn geboorte. Natuurlijk niet en ook geestelijk niet.

Daarom lezen wij: "Daar waren herders in diezelfde landstreek, zich houdende in het veld." Hieruit kunnen wij leren, dat de mens in de wedergeboorte lijdelijk is. Maar daarna werkzaam, want dan houdt men zich in het veld. Dan begeeft men zich onder de middelen der genade, namelijk onder de prediking van Gods Woord. "En gij hoort zijn geluid; maar gij weet niet, vanwaar hij komt, en waar hij heen gaat." Maar gij hoort het geluid; en dat geluid gaat over de ganse aarde uit. Zodat de mens krijgt te zien dat hij onbekeerd is en zal het wel zijn, bekeerd moet worden. Maar hoe, dat weet hij niet. Maar hij houdt zich in het veld, zoals de herders.

b. *En zij hielden de nachtwacht.* Wij weten dat het in de nacht donker is, maar toch niet te donker voor de nachtwaker, want een nachtwaker moet er van leven. Want wie niet werkt, zal ook niet eten. En al is het, dat wij maar een nachtwaker zijn, die slecht wordt betaald, maar er evenwel van leeft, zo is het ook met iedere ziel in dit veld. Want hoort, wat zij in dit veld oplezen. Er wordt gevraagd: "Wachter, wat is er van de nacht?" Ze zeggen dat de morgenstond is gekomen, maar het is nog nacht.

Wel, zo zal u vragen: *Waarin bestaat dan deze morgenstond in de nacht?*

Wel, als de mens leert vragen: *Is er nog een weg om de welverdiende straf te ontgaan en wederom tot genade te komen?* En als de zondaar dan op het veld zo zoekende naar een korenaartje, op het onverwachts wat mag oprapen. En door het geloof te zien krijgt: "Een verbroken hart en een verslagen geest zult Gij, o God, niet verachten." En dat Hij, namelijk *de Heere Jezus, moet wassen en ik minder worden.* Ach, dan wil zo'n

ziel wel onder de grond kruipen, vanwege zijn onwaardigheid, om laag te bukken voor die hoge God. Maar dan krijgt hij ook te zien dat er geen slachtoffer meer overblijft voor de zonde, indien wij op deze zaligheid geen acht slaan. Zie, dan is de morgenstond gekomen, maar het is nog nacht.

Maar, hoort ze zingen:

*"Ik zal Zijn lof zelfs in den nacht
Zingen, daar ik Hem verwacht.
En mijn hart, wat mij moog treffen,
Tot den God mijns levens heffen."*

Maar met dit alles is het nog nacht. *En zij hielden de nachtwacht over de kudde.* En konden zij nu maar zeggen ook een schaap van die kudde te zijn, ach, wat zouden zij dan gelukkig zijn, maar dat durven zij niet te zeggen. Want als men met (bewuste) kennis een schaap van de kudde is, dan kent men ook wat van de Herder. Let wel: geen herders, maar *dé Herder!* Want Johannes zegt: "Wij verkondigen u dat eeuwige leven en dat leven is in Zijn Zoon".

En een nachtwaker kent Hem zó niet; ergo (dus) hij heeft ook het eeuwige leven niet met kennis voor zichzelf. "Want als wij Hem aanzagen, zo was er ook geen gedaante of heerlijkheid dat wij Hem zouden begeerd hebben." Want wij kunnen geen heerlijkheid, beminnelijkheid of dierbaarheid in Jezus zien, tenzij God de Heilige Geest Hem beminnelijk en dierbaar en noodzakelijk komt te maken. En wanneer deze noodzakelijkheid wordt gekend, dan zeggen zij: "Zeg mij aan waar Gij weidt, waar Gij de kudde legert op den middag". Dat is wanneer de dag heet wordt. En heet wordt het in de ziel, wanneer hij zich hel- en vloekwaardig leert kennen, zodat hij eerlijk komt te bevestigen, dat het recht is als God hem voor eeuwig verdoemd, in die plaats waar weinig is en knersing der tanden.

*"k Erken mijn schuld die U tot straf bewoog,
Uw doen is rein, Uw vonnis gans rechtvaardig."*

Zie, dit is iets gezegd van de wachtende herders. Letten wij nu op:

2. *Het Evangelie verkondigd.*

Want zo lezen wij: "En zie, een engel des Heeren stond bij hen, en zij vreesden met grote vreze. En de engel zeide tot hen: vrees niet, want zie ... !" Men leze zo, want Zijn woord was met macht. Want zie, blinden worden ziende! Daarom bad ook de profeet Elisa voor de jongen: "HEERE, open toch zijn ogen, dat hij zie. Want die met ons zijn, zijn meer dan die tegen ons zijn."

Daarom *"Zie, ik verkondig u grote blijdschap, die al den volke wezen zal; namelijk dat u heden geboren is de Zaligmaker, welke is Christus den Heere, in de stad Davids."*

Ziet: Ik zal zijn die Ik zijn zal, verkondig u dat u heden geboren is. Heden geboren, ... "want de kinderen zijn gekomen tot aan de geboorte en er is geen kracht om te baren." Maar het is Israëls God die krachten geeft, van Wien het volk zijn sterkte heeft. Daarom, een hemelse boodschap aan deze herders, opdat de uitnemendheid der kracht zij uit God en niet uit ons.

Ik verkondig u grote blijdschap, dat u heden geboren is de Christus. Die grote blijdschap, dat wij vermaand worden om ons leven buiten onszelf te zoeken in Christus. Want Ik ben de Weg, de Waarheid en het Leven. Ik verkondig u, dat Ik ben de Deur, dat Ik ben de Poort, dat Ik ben het Altaar, dat Ik die ben van Wie de psalmist getuigde: "De rol des boeks is met Mijn naam vervuld". Dat Ik die Naam ben, welke een uitgestorte olie is; daarom hebben Mij de maagden lief.

Ik verkondig u grote blijdschap, die al den volke wezen zal. Daarom niet alleen u, maar al diegenen die Mijn verschijning liefhebben. Daarom zegt de psalmist: "Dies zullen allerlei geslachten ootmoedig tot U treên."

Namelijk dat u heden geboren is de Zaligmaker, welke is Christus de Heere, in de stad Davids. Christus Gezalfde. Jezus Zaligmaker. Christus, de gezalfde Koning over Sion, de berg van Gods heiligheid. Jezus als Profeet-Priester, van Welke de discipelen zeiden: "Wij hebben dien gevonden, waarvan Mozes en de profeten gesproken hebben".

Christus de Heere, in de stad Davids. De stad Davids, dat is Bethlehem. 'Want Bethlehem Efratha is geenszins de minste onder de steden van Juda, want uit u zal Mij voortkomen, Die Mijn volk leiden zal.' De stad Davids, naar David genoemd omdat David een man naar Gods hart was. Die de oorlogen des Heeren streed, en in die strijd zich thuis voelde in die stad. Die stad, waarvan hij als profeet inzag dat daaruit de Messias zou voortkomen. Want wij hebben een sterke stad en God stelt heil tot muren en voorschansen. Daarom in de stad Davids. Het is die stad, waarvan al Gods volk getuigd: Wij weten niet van naar de stad te gaan, daarom zeggen zij: "Wie zal mij voeren in een vaste stad, zult Gij het niet doen, o God."

En dit zal u het teken zijn: Gij zult het Kindeke vinden in doeken gewonden en liggende in de kribbe. *"En van stonden aan was daar met den engel."* Let wel, deze ene engel was hier woordvoerder. Het is die engel, waarvan de profeet Maleáchi getuigt: "En snellijk zal tot Zijn tempel komen dien Heere, Dien gijlieden zoekt, te weten de Engel des verbonds, aan Denwelken gij lust hebt; zie, Hij komt, zegt de Heere der heirscharen". Daarom sprak Boaz eerst tot Ruth. En dán zeide hij tot de maaiers: *Laat van de handvullen ook wat vallen.* En zo mochten deze herders van Bethlehem Efratha wat oplezen achter deze maaiers; want de maaiers zijn de engelen.

"En van stonden aan was daar met den engel een menigte des hemelsen heirlegers, prijzende God en zeggende: Ere zij God in de hoogste hemelen, en vrede op aarde, in de mensen een welbehagen." Zo kunnen wij van deze herders zeggen: 'Ik heb u vrienden genoemd, want een dienstknecht weet niet wat zijn heer doet'. Men leest van Abraham: "En hij is een vriend Gods genaamd geweest". Daarom zingt de psalmist:

*"Gods vriendelijk aangezicht
Heeft vrolijkheid en licht
Voor al' oprechte harten."*

Ere zij God in de hoogste hemelen en vrede op aarde, in de mensen een welbehagen. Zo was het korte maar veelzeggende lied van deze hemelse heirscharen.

Ten eerste 'Ere zij God', want de zaligheid is uit God. En God was in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende en heeft het woord der verzoening in ons gelegd.

Daarom: *'Vrede op aarde'*. Welke vrede is dat? Het is niet die gewapende vrede, die wij er op na houden, om op een ogenblik tot de tanden toe gewapend elkander in het haar te vliegen en zo elkanders ondergang te zoeken. Maar het is die vrede op aarde, die alle verstand te boven gaat. "Want vrede zal hij met Mij maken." Het is die aarde, die Hij vruchtbaar maakt van boven opdat zij ons op dat gewas onthaal. Het is dat gewas hetwelk is: Hij moet wassen en ik minder worden.

Daarom: *Al 't aardrijk smeek U neergebogen. En ook: Het eind der aard erken Uw heerschappij.*

In den mensen een welbehagen. Een welbehagen in mensen die alle mishagen verdiend hebben, door erf- en dadelijke zonden. En nochtans een welbehagen; dit is voor ons onverstaaenbaar. En alleen maar vatbaar door het geloof dat niet redeneert, want wat bij de mensen onmogelijk is, is mogelijk bij God.

Letten wij nu ten derde op:

3. *Het Kindeke gevonden.*

"En het geschiedde, als de engelen van hen weggevaren waren naar den hemel, dat de herders tot elkander zeiden: Laat ons dan heengaan tot Bethlehem en laat ons zien het woord, dat er geschied is, hetwelk de Heere ons heeft kond gedaan." *Laat ons gaan naar Bethlehem.* Zo zien we deze herders eerst in het veld en daarna kwamen zij met haast. En nu zeggen zij niet: *Laat ons zien het Kind*, maar: *Laat ons zien het woord.* "Want het Woord was God. Dit was in den beginne bij God. En zonder Hetzelve is geen ding gemaakt, dat gemaakt is. En het Woord is vlees geworden, en heeft onder ons gewoond en wij hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd, een heerlijkheid als des Eniggeborenen van den Vader, vol van genade en waarheid." Daarom: *Laat ons zien het Woord.*

En zij kwamen met haast.

'Hoe is hier zo'n haast?' Hoor ik u vragen. Dewijl ik lees: *Die geloven, die haasten niet.*

Maar het was hier een andere haast. Gelijk als bij Zacheüs: "Haast u en kom af, want Ik moet heden in uw huis blijven. 'Bij Mij van den Libanon af.' Daarom kwamen zij met haast, want Zijn woord was met macht. Want snellijk kwam de Heere tot Zijn tempel en zij kwamen met haast tot aanschouwing.

En zij vonden Maria en Jozef en het Kindeke liggende in de kribbe. Zij zouden het Kindeke vinden als een bewijs dat zij eerst gezocht hadden. *Want een iegelijk die zoekt die vindt en die klopt zal opengedaan worden.* Hier is vindenstijd. Want er is een tijd om te zoeken en een tijd om te vinden.

Daarom zal tot U een ieder van de vromen

In vindenstijd met ootmoed smekend komen.

Zij zullen komen. 'Ja, zij zullen aankomen den volke dat geboren wordt omdat Hij het gedaan heeft.'

Gij zult het kindeke vinden in doeken gewonden. Waarom in doeken gewonden? Onze eerste ouders in den staat der rechtheid waren heilig naakt en zij schaamden zich niet. Maar wanneer zij moed -en vrijwillig in de zonden vielen toen zagen zij, dat zij naakt waren. Eerst waren zij heilig en onnozel in ware kennis, gerechtigheid en heiligheid. Maar nu zagen zij dat zij naakt waren. En dit mag na den val nog zo'n groot voorrecht genaamd worden. Dit is wel een bewijs dat de Heere in de nooit begonnen eeuwigheid, nog een beter verbond had opgericht, namelijk het genadeverbond. En uit kracht van dit genadeverbond zagen Adam en Eva dat zij naakt waren. Naakt en ontbloot van gerechtigheid en ware kennis van God en Christus. En het ganse menselijk geslacht had in zijn ongerechtigheid moeten verloren gaan, indien hier geen sprake was van dat zoveel betere verbond, waarvan Christus is Borg geworden.

Want Hij zegt: *Ik zwoer en Ik kwam met u in een verbond*, namelijk met Zijn uitverkoren kerk. Daarom zegt de profeet: "Gij waart niet met water gewassen, toen Ik u aanschouwde; gij waart ook geenszins met zout gewreven noch in windelen

gewonden." Nog niet met water gewassen, dat is het water des levens, waarvan de Heere zeide tot de Samaritaanse vrouw: *Indien gij de gave Gods kendet, gij zoudt van mij begeerd hebben levend water. En dat water dat Ik hem geven zal, dat zal in hem worden een fontein springende tot in het eeuwige leven.* Nog niet met zout gewreven. Wat zouden wij zijn zonder zout? Spijzen zonder zout zijn een walgelijke zaak. Wat is er onmisbaarder dan zout? Immers, een huisvrouw zegt: *Haal mij eens wat zout, want ik wil wat inmaken.* De Heere Jezus zegt: *Gij zijt het zout der aarde.* Daarom: *hebt zout in uzelfven*, namelijk het zout des verbonds, waarvan de psalmist van de 89ste Psalm getuigt:

*"Zijn zaad zal eeuwig zijn, Zijn troon zal heerlijk pralen,
Zo duurzaam als de zon, zo glansrijk als haar stralen."*

Nog niet in windselen gebonden. *Ik kwam met u in een verbond en Ik dekte uw naaktheid.*

Daarom zult gij het Kindeke vinden in doeken gewonden. Want dit Kindeke behoefde niet in doeken te worden gebonden voor Zichzelfven. Want ziet hier deze tweede Adam, heilig, onnozel, onbesmet en afgescheiden van de zondaren en hoger dan de hemelen geworden. Maar Hij liet Zich in doeken winden om de schande van de naaktheid van Adams zonen en dochteren te bedekken. Daarom: "Welgelukzalig is hij, wiens overtreding vergeven, wiens zonde bedekt is."

In doeken gewonden en liggende in de kribbe. De kribbe: een voederbak in een beestenstal. Een beest zijn wij geworden door de zonde. Ja, minder dan een beest zijn wij geworden, *want een os kent zijn bezitter en een ezel de kribbe zijns heren, maar wij kennen den Heere niet.* Tenzij Deze, of wilt gij liever, deze voederbak in onze beestenstal geplaatst wordt. Een voederbak, want: "Ik was hun als degenen die het juk van op hun kinnebakken oplichtten, en Ik reikte hem voeder toe".

Welk voeder? zo hoor ik u vragen.

Wel, Mijn vlees, zegt de waarheid, *dat Ik geven zal voor de wereld.* Komt, kijken wij nog eens in deze kribbe en wij zien het Brood dat uit de hemel nedergedaald is en dat de wereld het leven geeft. Hij doet het brood uit de aarde voortkomen, want dit brood is wel uit de hemel nedergedaald, maar is ook uit de aarde voorgekomen. En hier was de aarde Maria en het Brood de Heere Jezus. Daarom: *Heere, geef ons altijd dat brood.* Maak onze aarde vruchtbaar van Boven, opdat zij ons op dat gewas onthaal.

'Maak deze aarde vruchtbaar van boven, Heere, want wij zijn onvruchtbaar en zeer dor. Opdat Hij komen mag als een wortel uit een dorre aarde en als een rijsje voor uw aangezicht mag opschieten. Opdat wij alleszins mogen opwassen in Hem die het Hoofd is, namelijk Christus. *Want er is ook onder den hemel geen anderen Naam gegeven, door Welken wij moeten zalig worden.'* Zien wij nu nog ten vierde:

4. Zijn lof verteld.

En zij vonden Maria en Jozef en het Kindeken. Zie, dit is onafscheidelijk. Wie de Heere vindt, die vindt ook Zijn volk, want dit volk is op elkander aangewezen om de lof des Heeren te vertellen. Want eer zouden de stenen spreken, dan dat deze zwijgen zouden. Want zij leggen dit talent niet in een zweetdoek, maar zij geven het de wisselaars en die doen er winst mede. Zo wordt de één de ander tot een hand en een voet op de weg. En kan de één tot de ander niet zeggen: *Ik heb u niet van node.* Want zij zijn elkanders leden. En wil het deze leden wél gaan, zo moeten zij elkander aanvullen.

Daarom lezen wij van deze herders: "En als zij Het gezien hadden, maakten zij alom bekend het woord, dat hun van dit Kindeken gezegd was". Genade is medegunnend, want de bede 'Uw koninkrijk kome', is een bede die al Gods volk leert bidden. En in de veelheid der onderdanen is des Konings heerlijkheid. Daarom maakten zij alom bekend, hetgeen zij gehoord en gezien hadden, opdat Uw grote lof nog groter worde.

Laten ook wij daaraan meedoen door te zingen het 2de vers uit de 98ste Psalm.

*Hij heeft gedacht aan Zijn genade,
Zijn trouw aan Isrel nooit gekrenkt;
Dit slaan al 's aardrijks einden gade,
Nu onze God Zijn heil ons schenkt.
Juich dan den Heer' met blijde galmen,
Gij ganse wereld, juich van vreugd;
Zing vrolijk in verheven psalmen
Het heil, dat d' aard' in 't rond verheugt.*

Toepassing.

Zo hebben wij dan een blik geslagen op Bethlehem Efratha. En nu komt de vraag tot een iegelijk van ons: in hoever hebben wij kennis aan deze zaken, die onze aandacht gepasseerd zijn? Zijn wij bij die wachtende herders in het veld van Gods getuigenis? Wacht dan biddende op de Heere, *want die den Heere verwachten zullen de kracht vernieuwen*. Dan worden wij vermaand om ons leven buiten onszelf in Christus te zoeken. Buiten onszelf, want wat zoeken wij het veel in onszelf, in onze tranen en gebeden, in horen en lezen. En deze dingen zijn goed op zijn plaats, maar het Leven is buiten onszelf. En zoeken wij het leven in onszelf dan zien wij geen gedaante noch heerlijkheid in Jezus. Daarom, gaat uit buiten deze legerplaats. Want ook Christus heeft buiten de poort geleden. 'Buiten de poort geleden.'

Zie, dan hebben wij geen 'ja-maars' meer van: *er is toch dit en er is toch dat*. Want buiten de poort is buiten recht of aanspraak op de hemel en waardig om met een mannelijke slag van God te worden weggemaaid naar die plaats waar weinig is en knersing der tanden. Maar op de plaats waar gezegd wordt: *Dit is Mijn volk niet, daar zal de Heere zeggen: Mijn beminde*.

Of hebben wij met deze herders het Kindeke gevonden en gezien dat al wat aan Hem is, gans begerlijk is? "Ja, zulk één is mijn Liefste. Ja, zulk één is mijn Vriend, o dochters van Jeruzalem." Zodat gij olie hebt gegoten, door het geloof, op deze meerdere Aäron. Dan kunnen wij ook met die herders niet in Bethlehem blijven, want als de Heere bekend werd in de breking des broods of de Schriften opende, kwam Hij weg uit hun gezicht. Daarom, die zijn hand aan de ploeg slaat, ziet niet om naar hetgeen achter is, maar strekt zich uit naar hetgeen vóór is. Jagende naar de prijs der roeping Gods, die van Boven is.

En voorzover wij nog ganselijk vervreemd zijn van dit leven, zo zijn wij nog in de welaangename tijd. Die zouden wij nog kunnen uitkopen, maar zónder prijs. En dat wel om eerlijk gemaakt te worden, dat wij nog onbekeerd zijn en ook geen lust hebben dat Hij Koning over ons zijn zal, tenzij de Heere ons lust geeft. Zo mogen wij de Heere vragen of er ook voor ons nog een weg is om de welverdiende straf te ontgaan,

en wederom tot genade te komen. Misschien mocht Hij Zich wenden en een zegen achter Zich laten.

Of verkeert u hier: *laat ons eten en drinken, want morgen sterven wij!* Bent u net als Gallio en trekt ge u geen van deze dingen aan? Het zal u hard vallen de verzenen tegen de prikkels te slaan! 'Want wie heeft zich tegen den Heere verhard en vrede gehad?' Het ware hem goed, zo die mens niet geboren ware geweest. Want indien wij op deze zaligheid geen acht slaan, dan blijft er geen slachtoffer over voor de zonde, maar een eeuwige vergelding in de poel des vuurs, dewelke de duivel en zijn engelen bereid is.

Daartegenover, driewerf gelukkig dat volk, wiens God de Heere is. Zij zullen ingaan en uitgaan en weide vinden. Een weide die niet droog blijft, omdat Hij deze aarde vruchtbaar maakte van Boven en ons op dat gewas onthaalde. Zodat Christus eeuwig zal wassen en dat volk eeuwig en altoos hun kroon zal neerwerpen, voor de troon des Lams, zeggende: *Gij hebt ons Gode gekocht met Uw bloed, uit alle geslacht en taal en volk en natie.* Dan zal het eeuwig Kerstfeest zijn.

Dat zij zo.

Zingen wij tenslotte Psalm 105 vers 24.

*Die gunst heeft God Zijn volk bewezen,
Opdat het altoos Hem zou vrezen;
Zijn wet betrachten, en voortaan
Volständig op Zijn wegen gaan.
Men roem' dan d' Oppermajesteit,
Om zoveel gunst, in eeuwigheid.*